

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

ויקולה ןה ולא קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חדושי מכות להרשב"א ויל פרק הגולין

עלמו ודכולי עלמא חס לא החוק קוא ולא אבותיו אין מחויין אותו עתה
 אפילו למגוייה ריש גרנותא ואפי' סהרג בשונג וכ"ס שאין ממנין פושט
 מינוי למי שהרג במו' . ואפשר שאר' יהודה לא לחלק כאן אלא
 בפסיכות דמים או בשמחך ונעשה עבד לאחרים שהם דברים חמורים
 ומאומים מאוד אבל בשאר עבדות דעלמא כל שחור בתשובה שלימה
 אפילו לכתלה ממנין אותו לכל הראוי לו ואין נורד לומר שחור למה
 שהחוק הוא או אבותיו אפי' תומר שחור בתשובה שלימה ולא אמרו בסוף
 מנחות אלא דכהניס שמטמו בכית חוליו לא ישמשו במקדש הא בדברי
 אחר משמשין ואפילו למ' דהתם דבית חנוני בית ע"א ועל כולם אחר
 הכתוב שבו בניס שובניס וכו' וכן נראה לעילי תוספות ז"ל והם התירו
 כהן שהמר וחור בתשוב' שלימה לנשיאת כפים מה שאין כן ברוכח משום
 דכתיב ביה דיוכס חים מלואו וזה דעת מורי הרב הלוי ז"ל ואגב אורחין
 שמעינן משמעתי' דכל שהחוק אבותיו בשום מינוי ושררה והוא ראוי
 לכך שהוא קם תחת אבותיו שלא לחלק כאן אלא לללו לבי שהורשו בעבוד'
 אלו ואין לרדך לומר דכל שמייבזה סתם בשום מינוי בלא קביעות זמן שאין
 מסלקין אותו מאותו מינוי אלא בטענה וכן ראיתי בתשובה לרבינו מאיר
 הלוי ז"ל על ענין שליח נכור ומורי הרב ר' מאיר ז"ל היה אומר בשם רבו
 רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל ודקפא לן דכתיב' למען אירדך ימי' על מלכותו
 הוא ונבנו בקרב ישראל כל משימות שם בישראל יסו לו ולבניו . וכן הוא
 בירושלמי דמסכת הוריות מפי רבינו ז"ל :

דיונינו ליה כישראל בגלות שנייה . וגם הוא נכון . ומיהו לתרווייהו
 פירושי מאי דקאמר מאי קרא דישראל מיימי ראה לכן לוי כדפרישית :
 והא דתנן רוגח שגלה לעיר מקלט ורמו אנשי עיר לכבדו . יש משניות
 שגורסין כיונא בו רוגח שגלה לעיר מקלט ומחיקי לה רבנן ז"ל דמאי
 שייכותא דהא כהדי דלעיל דלימני כיונא בו וגרחה שיש למחוק ולקיים
 הגירסא דמשום דקתני דכן לוי גולה מעיר לעיר ואפי' שהכל מפלכו
 וטעמא כדי שיהא נכנע יותר בעלמו בגלותם לכך שנינו כיונא בו לענין
 ההכנסה :

ר' יג' ע"א תנו רבנן

ושב אל משפחתו וכו' פיר' גבי עבד
 עבדי הנמכר החור ביוכל כתיב .
 וזאי וכן בגולה . פי' אהיבא קאי אחר' מאיר לחודיה או לדברי הכל
 ופרישנא דר"ה היא לומר כדרך שחלקו בעב' עבדי נחלקו בגולה
 ולתרווייהו נפקא להו מייחורא דכתיב גבי עב' עבדו ישוב תרי זמני לדון
 ממנו ג' לרוכח דהכא בחורו שיהא דינו כענין חורה זו כיון עבד עבדי
 למ' כדאית ליה ולמר כדאית ליה דגמרינן סיבה סיבה כדמפרש ואזיל
 והלכתא כר' יהודה להדי ר' מאיר והא דמתי' נקטינן פלוגתייהו בשדה
 שהחוק הוא ובמתי' דא נקטוה שהחוקה באבותיו לא קשיין אלא דמתי' אפי'
 אשמועינן כחו דר' יהודה דאפילו למה שהחוק הוא עלמו אינו חור וניחא
 ליה למנקט כחו דר' יהודה והלכתא כותיה ואילו בדרישנא בעי' לאשמועי'
 לר' מאיר שהו' חור' אפילו למה שהחוק אבותיו אפי' שלא החוק הוא

סליק פרק הגולין

פרק אלו הן הלוקין

מנין ת"ל ואשה ע"כ . נראה מדברי רבינו ז"ל דסבירא ליה חלונה אסור
 דאורייתא וכן משמע לכאורה מדקתני לה כאלו הן הלוקין דאורייתא
 ובדקתני לה נמי בריש מביילת גבי זנות דאורייתא וכן היה נראה מסוגיא
 דמס' סוטה (דף י"ד) ר' יוסי הגלילי אומר בירא ודך הלכך זה הירא
 מעבירות שבידו ר' יוסי אומר חלונה לכ"ג גרושה וחלונה לכהן הדיוט
 זהו הירא ודך הלכך ואמרין עלה בגמ' מאי בבייה עבירה דרבנן א"כ
 לר' יוסי הגלילי דדר לר' יוסי לא הדר' חלמה חלונה דאורייתא היא אבל
 אין לומר כן בכל דהא בפ' עשרה יוחסין (דף ע"ב) חלמה חלונה דאורייתא היא אבל
 מדרבנן היא וקרא' אסתמכתא בעלמא ואמרין נמי ביבמות בפ"ג שותרת
 (דף ע"ב) גרושה וחלונה לכהן הדיוט יש לכן כתובה שניות מדברי סופרי'
 אין להם כתובה ואמר רבי מ"ט הללו דברי תורה ואין גריבין חוק ושללו
 דברי סופרים . וגריבין חיוון זו היא דמרינה וזו היא מרגליתו ואמרין קא
 דבר אחר מן קמי' לה ומדריבין איבא דמרי רבי קמי' לה וחלונה קא
 קמי' ליה וחלונה דרבנן ואית לה כתובה . הרי שאמרנו להדיא דחלונה
 דרבנן והא דקתני להו הכא ובאידך מתי' באגרת לישן משום דרשיא
 לגרושה ואסתמוכה רבנן אקרא' דיהו . ואפשר דכי אמרינן בשם' סוטה
 עבירה דרבנן איבא בבייה דבעי לומר עבירה דרבנן דלית לה אסתמכתא
 כעין דאורייתא לאפוקי חלונה דהוי כעין דאורייתא אטו דמרינה ליה והא
 דאמרין הכא שאינו חייב בשום חלונה פירשו בתוס' דאפי' מכת מרדות
 דרבנן אינו חייב עליה דכיון שיש בה חיוב משום גרושה מדאורייתא לא
 חייבו עליה מכת מרדות מדרבנן . וכן כתב ר"ת הלוי ז"ל :

ע"ב גמרא

ברת באחותו לדונה בכרת ולא בתלוקת . פיר'
 רש"י ז"ל חייבי כריתות של ערוות בכלל היו שאלתו וכתבתו הנעשו השושות
 והרי אחותו בכלל ולמה יתנה כרת באחותו לעגמה בפ' קדושים דכתיב
 ואיש אשר יקח את אחותו וכו' לומר שאין בה שונא אחר אלא כרת כל
 דבר שהיה בכלל ויאל מן הכלל ללמד לא ללמ' על עגמו יאל אלא ללמ' על
 הכלל כולו יאל שהם בכרת ולא בתלוקת . ע"כ . והקשו עליו בתוספות
 חדא דהוה ליה לחייבה כדריש חייבי כריתות של ערוות בכלל היו . ועו'
 מאי בכלל היו . דהא כרת של ערוות כתיב וכברתו הוא הוה בכלל עגמו
 שחמך על אחותו עם כל הערוות והכי הוה ליה למיתני אחותו בכלל
 היתה . לכך פי' בתוספות דה"ק חייבי כריתות שכלל התורה בכלל
 תלוקות היו או מואס בן הבות הרשע או משום אס לא תשמור לעשות אפי'
 כל דברי התורה אלא שלכך יבאת כרת אחותו מיוחדת בדרישית לשל
 לדונה בכרת בלח' ולא בתלוקת ולימנה ג"כ כל חייבי כריתות .
 ובדואי שלטי זה קשה קת' ולמה יבאת כרת באחותו דמחמת שיתנה בכלל
 כרת שאמרנו בתחלה חייבי כריתות בכלל היו דהיינו כלל של תלוקות וזה
 אינו שלא אמרנו אלא שינתה מכלל כרת של ערו' והיא ולמה יתנה חללת
 ענין הוא לכר דרבנן וכאלו אמרנו הכל לכך יתנה כרת ואיני מתקדש
 בלשון

בתר דסליק תנא למיתי דין גולין דאירי ככו בריש מביילת
 דכתיב לעיל בעו למיתי דין הלוקין שהוא עיקר מביילת
 ותו דאירי ביה נמי ברי' מביילת דקתני מעידנו באיש פלוני
 שחייב תלוקת ארבעים . והא דקתני או הן הלוקין הא ודאי איבא אחרינה
 טובא אלא דלא קתני הכא אלא דאית בהו סוס לריכותא או הנהו דקט
 באגרת לישן אגב דידהו וכדכתיבן לפרושי וכדמפרש' ז"ל : שותני' .
 רבא על אחותו וכו' . נקט כל הני ערוות לאשמועינן דחייבי כריתות
 ישנן בכלל תלוקת ארבעים כר' עקיבא וכדאיתא בגמרא . ואלמנה
 לכ"ג גרושה וחלונה לכהן הדיוט דאפי' דאיכס איסור השום בכל הוא
 דחתי' עליהם ומשום דבעי למיתני טיפא חלמנה וגרושה ככ"ג חייב
 עליה משום שני שמות ואפי' ג' דכלאו אחד כאמרנו דכתיב חלמנה וגרושה
 וחללה וזכה את אלה לא יקח ולא חשיב לאו שבכללות וטעמא דמילתא דכל
 שהאיסורין נפרשין בכמות בין שכתב לאו אחד על כולן בתחלה או שכתב
 בסוף דמאן דכתיב אבל חד קאי וכדאסיקנא בכריתות ולא חשיב לאו
 שבכללות אלא כגון לא תאכלנו על הדם לדברי הכל אי נאי כי אש עלי אש
 ודאי נפש הוא חובל וכל אשר יעשה מנפן היין דאפילונו בהו אפי' ובהו
 וכדכרינא כמה דוכתי ועוד דהא כתיב לאו בגרושה דכהן הדיוט ולא
 נפיק מיניה כהן גדול . מותרת ונתינה לישראל . כן הגרסא בכל הספרי'
 וא"כ למדנו מאלן דכתיבין אסורים מן התורה ואפילו לאחר גיירות דאית
 בהו אישות דהא דומי' דאירד קתני לה דאית בהו אישו' דאי בעוד כותי' לוי' י'
 בהו אישות . וש"מ דלוקין עליה מן התורה משום לאו דלא תתחתן עם
 דסבירא לן דבגירותן אית להו חפנות דאי לאו דאורייתא נינהו היאך
 לוקין עליהם . וליבא לומר דקתני ליה באגרת לישן ואגב מותר
 דכתיבין לומר בחלונה אטו גרושה אבל הכא מס' כעין נתינה אלא תומר'
 אלא מאי איסור תורה . והא דאמרין בעלמא דכתיבין משה גור עליה'
 ואמרין נמי דוד גור עליהם הא כרישנא בפ' אלו נעדרת שכלל אותם גור'
 היו דדורותיהם באיסור וטעבוד כי יהושע גור על דורותיהם איסור קהל
 ושיעור לשולם אבל נתינים ראשונה מן התורה אסורים לבא בקהל ומשה
 גור עליהם שבו' דכתיב מחוטב עניך עד שואב מיומך כדי שלא
 יתערבו בתי ישראל ודורותיהם היו מותרין מן התורה דהא כל היבא
 דאיבא איסור דורות כדריש אסר לה מן התורה . ומיהו קשיא קת' על
 משנתנו היכי לא חקשינן מניה למ' דבמ' יבמות דבעודן כותי' אית להו
 חפנות ולא חסייעינן מינה לרבי' דאמר בגירותן לכך הכבון כמאן דלא
 גרים בתשתינו נתינ' . והא דקתני מותרת אפי' שמתפרש לאו של תומר'
 בתורה . י"ל משום דלמאס' ד' דמותר דוקא אסור ולא מותרת
 וכדאמרין עמוני ולא עמוני קת' ד' דמותר מוס' זה הוא ואף נקבו בכלל
 כדאמרין בגמרא דיבמות : גרושה וחלונה אינו חייב עליה אלא
 משום שם אחר . פירש' ז"ל דחלונה אינה כתובה אלא מריבוייהו דגרושה
 מיימי לה וכדכתיב במ' קידושין גרושה מתישה אין לי אלא גרושה חלונ'

תרושי מכות להריטב"א זל פרק הרקוקין

מז

בשמן ח"כ כדעבדין בשלמא ואינטרך ר' ינחק לומר חיביי פרישות בכלל
מלקות היו דבטי לומר שיכא כרת בחיובו האוניא ומלקו' ואלו לא קתני
חיביי פרישות בכלל מלקות היו היכי ומפיק ליה לחיובו ממלקות אכתי
לא טיילתיה אפיקותיה . וכן פי' רבינו מאיר הלוי ז"ל : אי הכי חיביי
עשה נמי . פי' בשלמא לרדי מכותך אינו לשון מלקות אלא כתי מכות
מגרים אבל לרדיך דמוקמינה ליה במלקות חיביי עשה נמי . דהא איתנהו
בכלל דברי תורה והרקוקין תשמך כתיב . ואמר מר השמר פן ואל פי' השמר
לאו דוקא אלא כל לשון שמירה : והשתא דחתינהו להכי כוליהו נמי
כלומר מהאי טעמא נמי תלית לתרטי חיביי עשה ולא שאין בו מעש דהא
לא דמו ללאו דחסימה . ואל' חק חיביי כריתות ממעיט דהא לא דמי
ללאו דחסימה . י"ל סתי פאכות בדבר מדא דהא כתיב את כל דברי
התורה הוצאת שהוא מרבה . וכיון דמקרא אחד מרבה . ומקרא אח' ממעט
מוקמינן ריבויא לחמורים וניעוטא לקלים יותר מלאו דחסימה . ועוד
לאשוי משום דאית ביה בלאו חומרה דכרת מרע גרע בחומר מלקו' דהכי
אמרינן לקמן גבי לאו טיש עמו עשה משום דאית ביה עשה לא גרע וזה
ברור : ור"ע מתי טעמא כדו רשעו וכו' ור' ישמעאל ה"מ מיתא
ומזון פי' לאו דכפי' מיתא ומזון מהאי קרא דכדו רשעו דהא מלא וי'
אסון עני ענש נפקא כדאיתא בפ' אלו בערות אלא דנקטינן ליה אגב
אידין דמלקות ומזון דכפי' מכדי רשעו וה"פ ה"מ מיתא ומזון דכפי'
מלא ויהא אסון ומלקות ומזון דכפי' מכדי רשעו דהו ודאי סתי רשעינן
אל מיתא ומלקות מיתא חריביתא היא ורשעה אחת חשיבא . גרסת
הספרים ור"ע אי הכי חיביי כריתות נמי וכו' ומשמע דלאו א"כ ה"א
דכא בלאו האי טעמא דכדו רשעו תיקשי גופא דמתני' ריבוי נקטי בטעמ'
דחיביי כריתות ישנן בכלל מלקות לפי שאם עשו תשובה ב"ד של מעלה
מוחלין ואזויה דהא השתא מיהת לא עבי' תשובה . וכבר כתבתי בדוכתי
אחריו דאשכחן לשון אי הכי דלא הו' אי אחרת בשלמא ואיכא דלא גרים
אי הכי . אבל רבינו הרמב"ם ז"ל פי' מיתא בלשון א"כ ה"א וה"פ דאין הו'
סבירא לן דטעמא דר"ע לאו משום דרדי כדו רשעו אלא סבירא בעלמא
הוא דקאמר דחיביי מיתות כיון שאם עשו תשובה אין ב"ד של מעלה
מוחלין איהו שאין מלקין אותו דהא לשלום מקיימים כהן לאו שבהן במיתא
ולא יבטל הלאו משום אגב חיביי כריתות הואיל ואם עשו תשובה ב"ד
לאו מעלה מוחלין להם מלקין אותו דהא אשתכח לאו ודאי לא מלקינן ליה
לא מייקיים בההוא הואו אלא השתא דנקטט טעמא דר"ע משום כדו
רשעו אפילו חיביי כריתות נמי דהשתא בשעת חיובו תרי רשעיו איכא
כיון דלא עביד תשובה : אמר ר' אבהו דפי' רבתי תורה חיביי
כריתות ממלקות דגמר לטיני מלטינך פי' דכתיב ונכרתו לעיני בני עמם
והיהו לעיני מוספה לג"ש ובמוספה מרד אח' סני בזה דלא הו' אלא גילוי
מילתא בעלמא כ"ש הכא דלטינך נמי מופנה . ואל' ויכתיב לאו הכי
במתינתא בטעמא דר"ע . וי"ל דהנך נקט טעמא דקרא שחלק ביהו
ג"כ בין חיביי כריתות לחיביי מיתות ב"ד . ואל' ומתני' דאמרינן השתא
בטעמא דר"ע מכדו רשעו אין ר"ע פטר חיביי מיתות ב"ד ממלקות אלא
היכא דאיכא מיתות ב"ד אגב היכא דליכא מיתות ב"ד לא ואל' הכי פסיק
וגמי פתח מתני' דאוקמינא כד"ע חיביי כריתות בלאו' הא משכחת לה נמי
דחיביי מיתות ב"ד . וי"ל דקס"ד השתא דכיון דאיכא רובא דחיביי מית'
ב"ד דאיכא מיתות ולא לקי לא פסיקא ליה למיתני מיתות ב"ד כלל :
דחיביי מיתות ב"ד כדמי ניגמור מלטינך . פי' דכתיב גבי מית' ב"ד כפרס'
ע"ה והיה אם מטיני העדה . ואל' וההוא לגופיה דדרשינן ליה לענין
פסהדרי סטעו כהרמ"ה ע"ה . וי"ל דכיון דלטינך מופנה בהכי סני
דכתיב לעיל דהא גלויי מילתא בעלמא הוא ובמוספה מרד א"כ סני לד"ה .
ואל' ופי' דיינינן ג"ש מלטינך אחאי אמרינן דעדים וזממין אינן לוקין
היכא דאית בהו טור' אמה דהא כתיב בהו לא תחוס עיניך וניגמור עיניך
מלטינך למלקות . מירבו בתוספת דהא ליכא למימר דההוא קרא בעדי'
וזממין באומן משמעו כדכתיב ירד וגרסי' בפ' אל' נעדות דריבה הכותב
כפי' עדים וזממין לתשלומין ולא למלקות ולא עוד אלא דבוליה קרא דעין
בעין היינו דמי איכריה שהוא ממון : ורזא דתני' ר' ישמעאל וזו היא
שיבה זו היא ביאה וכו' כבר פירשתי בארוכה בתמכ' נדה ואקבר בה כאן
דגבי גנבי פתים כתיב בשבועה של הסגר ראשון ושכ הכהן ביום השביעי
ורזא והנה פשה הנגע בבית וגוה הכהן וחלבו את האבני ואת הבית וקניעו
מבית לומר שקלף העפר ויפטר אחר יקח וטח את הכי' לומר שחלוקה וקולה
וטח ובתוכו נקח רזא ואל' הנגע ופטר בבית אחר חלק וגו' וכל הכהן
ורזא והנה פשה הנגע בבית ונתן את הבית . ומתא ופטר יכול אינו
נותן עד שיחזור ויפשה ת"ל נרע ממחרת לג"ש מה נרעת ממחר' שאומר'
בגנבי בגדים טומאה חזור אל' ע"ה שלא פשה חק כאן ואמרינן ונתן יכול
חזר ופטר בו ביום יתא טמא כלומר ודאי לאמר ואם ישוב הנגע ונתן' וב' הכהן
הכהן מה להלן בסוף שבוע חק כאן בסוף שבוע למדכו שיתן לו שבוע אחר
שחולץ וקולה וטח ואם חזר מיתהו ואם לאו מטהרו . ותנא אין לי שיהא
חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע אלא כשפשה בסוף שבוע ראשון כדכתי' קרא
בין נגע עשמד פיעינו בשבוע ראשון שלא פשה . והכפן לא חלק ולא קלע

והמתין לשבוע שני דמסתמא נרד להמתין שמה יפשה ולסוף שבוע שני
פשה מנין פשה חולץ וקולה וטח ונתן לו שבוע שלישי לנתיבה אם חזר
פ"ל וכל הכהן והנה פשה דלע"ג דההוא קרא בחר ואם ישוב הנגע ופטר
פתים דמשתע דבגבע החולץ קאי א"ל לומר כן שכבר למדנו דבגבע החולץ
לא בעינן פסיון פדנפקא לן מנ"ס דנרעת ממחר' וע"כ שלא בתקומו נכתב
וסדינן ליה קודם נתיבה ומוקמינן לה כשעמ' בדאשון ופשה בשני דעבד'
ג"ש לאמר כאן וכל הכהן ורזא' והנה פשה הנגע ונחל' להלן בשבוע ראשון
ושכ הכהן ביום השביעי ורזא והנה פשה הנגע מה להלן חולץ וקולה וטח
ונתן לו שבועה לפריחה ונתיבה חק כאן בשעמ' דראשון ופשה בשני חולץ
וקולה וטח ונתן לו שבוע שלישי וזו אם ישוב הנגע ופטר אפי' בלא פסיון
נותן והיינו דאמר' בערכין אין בגנבי פתים יותר משלשה שבוע' ללכת
שלשה שבועות שלא פרח מטהרו הא שלשה שבועות יש והיינו כדאמרינן
עלה מתי' ג"ש דהכא כתיב ושכ והכא כתיב וכל' ואמר' אגב דבי' ר' ישמעאל
וזו היא שיבה זו היא ביאה ומינה הוא דפרכין הכל ונכתב דוכתי' מתני'
נפקא לן מינה והא תנא דבי' ר' ישמעאל זו היא שיבה זו היא ביאה מתני'
הא לאו עיקר קושיא היא דהא מני' לשניו דכיון דאיכא דמי ליה ספי'
לדמי ליה דיינינן ועיקר קושיין מועדו דנגמור מעיני מעיני דהא דמי
ליה וכן פי' בתוספות : קבלה מיהו רב שמואל בר רב יוחנן דמי
לפרס מיהו דר' אבהו בר ממל' לאתקפתיה ושיני' כרשעיה התמורה
לכ"ד הוא דדרשינן פדי רשעו ועוד י"ל קבלה מיהו רב שמואל בר רב
ינחק מיהו דר' אבהו האי תירוצא דבעינן לומר דכרשעיה התמורה לב"ד
הכותב מדבר . ולשון קבלה מיהו מורגל בתלמוד יותר כפי' הראשון
ולשון קבר הוא אגב ר' מאיר הלוי ז"ל פי' כלשון אחרון ומשך ללא אחר'
ושני ליה כדו רשעו וכו' . ודוק : ור"ע סבר אין לוקין עליו פי'
רש"י ז"ל שלא נכתב זה הלאו כשאר לאוין למלקות סבירי הולך לכתבו
לאזהרה למיתה והיינו דפרכין דל"כ בחייבי רביעי' נמי נימא שכלאו סני
לאזהרת כרת נכתב ולא לאזהרת מלקות ופרכין דלכרת דלגבי רחמנא
הוא לא נרדף אזהרה סבירי פסח ומילה עונש כרת אל' ע"ה שלא אזהרה בלאו
ופרכין דלמח לאו שנכתב דברייתא לאזהרת קרבן נכתב שלא ענש הכתו'
קרבן על סגנת כרת אלא כשיש בו אזהרת לאו דהא פסח ומילה אין כשגנת
קרבן והפ"ה סודוס כרת מתני' טעמא דהא כל סודוסו כרת סגנתו חטאת
לאו משום דפסח ומילה ליכא אזהרת לאו ופרכי' דלקרבן ודאי לא בעינן
אזהרת לאו ופסח ומילה דלאו בני קרבן ניגמור אינו . אלא משום דאיתקום
לקרבנות דע"ה סה"ה בלא תפשה לאפוקי פסח ומיל' דחיביי עשה ניגמור :
לאפוקי הני דקום עשה . ואקסא בתום אחאי לא שני ליה דבעינן דומיא
דע"ה ושאר חטא דאית בהו מעשה ועשה חטאת מהנה מה שאין כן בכרת
דפסח ומילה שאינם אלא סני ואל' תפשה שמעו ולא עשה פסח או שמעו ולא
מל עלמו לאחר שהגדיל וכדאמר' פ"ד מיתו' ילאו עדים וזממין שאין בהם
מעשה . ולא עוד אלא דהכי משנינן לה להא דפסח ומילה כסרי'
ותירבו דההוא שיטייא ליתיה אלא לרבנן דבשו מעשה כדאיתא בכריתות
בפ"ד אגב ר"ע לא בעי מעשה דהא מחייב קרבן במגדף ואפי' ג' דלית ביה
מעשה כדאית' ה"ה והכא עליה דר"ע קיימינן ולהאי אוקימנא דרבי' ה"ה
דנקט ר"ע בתתינתא טעמא לפי שאם עשו תשובה מוחלין להם טעמא
דקרא היא וכדכתיבנא לעיל : רבינא אמר לעולם כדאמר' העיקר'
וכו' מתי אמרת הא לא עביד תשובה . פי' דכיון דאפשר שיפטר מן הכרת
לא קרינן ליה סתי רשעו' . והאי דרבינא לאו משום דלי' ליה דרבי' דלטינך
דהא טעמא דרבי' טעמא תרינא הוא אל' דלרווחא דמילתא סני הכי והכין
אורחא דתלמודא ודע דסוניין בעלמא כרבי' וכן פסקו האונסים ז"ל בכל
לאו שניתן לאזהרת מיתות ב"ד אין לוקין עליו ואפי' היכא דלית ביה מיתו'
ב"ד אפי' כדמי' כגון לאו דחמור ולא דתחומין אפי' לא' דתחומין דלורי'
כדאמר' במס' שבת ובמס' כתובות ובמס' עירובין וכדכתיבנא במס' כ"ד :
רף יד ע"ה ורבנן כרת באחוזו לתה לי לחל' וכדרי' שאם
עשאת כולם בעלמא אח' חיביי כל כל אחת
ואחת . פי' הא דר"ע איתא בפ"ק דכריתות (ד"ה) על מתניין דמילין ל'ו
כריתות ודלוי' לר' יוחנן לא נרדף קרא לעריות שכן חלוקתו בלאוין וכן
בכרת א' דהא לר' חנני' למו שמה חלוקה כדאי' בפ"ד מיתות (ד"ה) וכן
ולא אינטרדף ליה קרא לחל' אלא שאם בא על חתש נדות שסם בני' לאו אחר
בעלמא א' שחיי' על כל אחת ואחת וע"ה דרבנן דהכא דפליגין אדר' ינחק
דאמר' דמוקמי כרת באחוזו איכא ריהו לחל' אפשר דלי' ליה חלוקה לאו
שמה חלוק' ואפי' קרא דאחוזו אפי' על העריו' החלוקה בלאוין קאי' דאין
הכי קאמר' דמייבשי להו לחל' לרדידו בעריות חלוקה כי היכי דמוקים ליה
ר"ה לחל' למחש נדות כן פי' תוס' : ביזאל' אמה כדל' טומאה . פי'
דמיומר לאוי' דרשא לחל' אפי' כה' נדות שהנלאו א' שיהא חיי' על כל אשה
ואש' כדאי' בכריתות : פשיטא הרי גופין מחולקין וכו' . פשיטא דהא
אפי' כה' נדות סין לאו א' חיביי על כל א' וא' מטיני סין גופין מחולקין כ"ה
על גופו דגופין מחולקין ושמו' מחולקין . והכי משכח לה כרשעו וכו' פי'
רש"י ז"ל כגון שחא על אמו והול' המרכ' כמות ומל' שתיקן אחוזיו מאם
והזר וכל' על אחת מהם ואולי' ממל' כן וזו' הכוונא על האחר' שהיא אחוזת

חרושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הלוקין

לא איתמר אלא על דג וכלומר לעיל בתוספות . וכבוד רבינו ז"ל מנח
במקומו כי אין לנו כזה אלא מה שפירש ר"ת ז"ל שעלו הסכימו בתוספות
(רבינו הרמב"ן ז"ל ורבותי הרא"ה ז"ל והרשב"א ז"ל דכתיב דבי כרבה
הוא דג שיש לו סימני טהרה ועיקר תולדתו מן המים אבל הוא חיה
וגדל במקום החרס בלחות תלם המדרישה וקמ"ל דלאו משרץ המים הוא
כדון כדי שפירשו בסימני טהרה אלא מהלל רמז השמות ומלוקין עליו
כמו על רמז השמות : אמר אביי אבל שוטימא לוקה ד' וכו' כבר
פירש רש"י ז"ל ופירש דמרי קראי איכא שהם כוללים בין שרץ המים ובין
שרץ הארץ ובין שרץ העוף וכולם חייבין משום אותם שני לאוין והם
מאי דכתיב אל תשקלו את נפשותיכם בכל השרץ השרץ ולא תטמאו בהם
ויש בשרץ המים שני לאוין כל אשר אין לו סנפיר וקשקפת חד קרא כמור'
כגיס וחד במשנה תורה הרי יש בשוטימא דהיינו שרץ המים ד' וכשרץ
הארץ איכא חד קרא כל השרץ הרומש על הארץ הרי חמש ומסוף עליהם
שרץ העוף לאו אחר ולפיכך נרעה לוקה שם והקשה רש"י ז"ל אמאי לא
הייחוי כולוה בוצ משום לאו דאל תשקלו את נפשותיכם בבהמה ובשוף
ובכל אשר תרמום האדמה וזרין תרמום לא משמע אלא כשרגלים גדולים
דמקפלים על הארץ כעין חיה ובהמה אבל שרץ הוא דבר סנד ורוחש בשרץ
ממש אבל תרמום משמע דברים גדולים כדכתיב בו תרמום כל חיותו יערי
והקשו עליו דהא איכא לכל החיה הרומשת על הארץ ואמרינן בפ"ד
מית' דנכנס מיירי והנחם שרץ וכן בארץ וז"ל דהויא כדכרבו של אדם
כתיב וכפי אותה השפה שעדיין לא נתקלקל הנחם ולא כמו שהיה בשע'
שנכתב בתרמום בדינו . כג"ל . ולפי"ה מותר ז"ל לא לקיח דהויא
דכתיב דבי כרבה ורבותה ויש מתרגלים דהא לאו שבכללו הוא שאין לוקין
עליו ולא נהירא לפי מה שפרשתי במקומו על פלוגתא דאביי ורבא בוג
וחרגין דבין דכבר הוהירו עליהם כפרת כי ביוליה ועבדיה לאו כללי
לוקין עליו והנכון בזה מה שכתבו בתוספת בשם הרב יעקב מאורליינס
דהוא קרא בכריות מפרש ליה בהירא בשמיה שרגלים הטמאים דוק
מדכתיב ביה אשר הכדלתי לכם לטמא במוצדלים לך הכתוב מדבר :
א"ר כיבי בר אביי האי מאן דשתי בקרנא דחומנא וכו' מפורש במהדורא
קמא פי רבינו מריר הלוי ז"ל בזה ונראה ממנו דס"ל שזה אסור תורה אבל
כל המפרשים ז"ל כתבו שאינו אלא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמ' כלידך
דמשתא בקביו : א"ר בר רב הונא רישוק משעה נמלים והביא
א"י והסלימו לבית לוקה שם פי' אחד חי שלם שהיה בחיותו וכריותו
ולא חי מתם דהא כל שהוא בריה אפילו מת חייבין עליו כדאיתא בגמרא
גיד הנשה ובדקדוקה הכא שחייב עליו משום ככלה אחת משום בריה
כלומר שרץ הארץ ואחת משום בריה ככלה וסבר לה כג"ל תוס' דליסור
ככלה חל על איסור טומאה וה"ל בתוספתא למה לי אחד חי ואפילו כולם
מרוסקין כמי כיון שיש בהם כוית חייב עליו חמש משום אכילת כחלה
וסתם אכילה כמי' ותירונו משום דככולה חמש לאוין של שרץ הארץ לא
כתיב בהון לשון אכילה לחייב עליהם כוית כשאלין שם בריה שמה להבי
נקטא א"י ומורו הרא"ה ז"ל היה חומר בשם אחיו ה"ד פנחס הלוי ז"ל
דלביה נקט וא' חי לאשמועינן דאפ"ה לא לקי אלא שדס"ה דלחייב
חד סרי חמש משום חד חי וחמש משום אכילת כוית נמלה שני פעמים
ועוד דא"ב ה"ב ל' לחומר אינו לוקה אלא שם דלישנא דלוקה שם דמנין שם
נפישו אפ"ה לאשמועינן כההיא דאביי דלעיל : ור"פ הא ברבנן
הא בוסרי . פי' ורבותא דאפילו לאו בעיקר דינא אלא רבותא לאשכוחי
מלמס גדולים כולי האי ולא נקט שם כנמלה אותה מתה מאו' דלא סביחא
נמלה גדולה כוית : ולרד"ן הוא חומר ואכלו בשערך . פי' ומפנה
לג"ס ופי' רש"י ז"ל דדרשין הכי קרא לא תוכל לאכול טבל בעור שיש בו
משער שני שנאמר בו בשערך פי' לפירושו דכל ג"ס הוא ליתן את האמור
של זה כזה והוא כאלו כתיב בן מרי בשערך חד לחייב תלקות על האוכלו
בגבוליו משער שני בלא פדיון כדלקמן וחד להביא טבל של משער עני הא
דחמירין מר סבר לא נחשו עמי הארץ על משער עני איכא דק"ש ליה
מהא דחמירין במשכת סוטה ששלח ר' יוחנן בכל גבול ישראל ומחא שלא
היו מפרשין לא תרומה גדולה בלבד . ויש מתרגלים דהא פליגי אדהאי .
והנכון דהתם לא קאמר אלא שלא היו רזיוין להפרס בחכמים לא תרומה
גדולה בלב אלא במשער עני לא היו מפרשין כל כך בדריות אבל מ"מ לא
היו חסדין בו כמו במשער דאשן ומשער שני :

רפ"ז ע"א כיון דמוטריה הוא . פי' דאפילו משער עני גמור
ודאי אין בו איסור לזרים אלא מכות כתיבה בלב'
ולפיכך בשל דמאי אמר סיפרים ויעבבכו לפנמו דכיון דספ' תמון בעלמא
הוא המוניח מתיירו עליו הרא"ה וכו' פי' רש"י ז"ל : **ורבנן** בריה
כשמה חשיבה וכבר כתבתי בספ' גיד הנשה לענין מה שאמרו שם דבריה
לא שטלה דבריה בשמה היא בין לשנין תלקות ובין לענין בטול כל שיש בה
שלושה דברים האחד שיש דבר שיש בעצמו רוח חיים והשני שהוא אסור
מתחת ברייתו כגון שרץ וכיוצא בו ולא כיון ככלה וכוונתו בו ודבר
שכולו גוף מחובר ושאלו נחתך אין שמו עליו לאפיקו חלב שאינו במקום

אחד גוף מסוים ואפילו מקלט ממנו נקרא חלב כמו שפירש ר"י ז"ל וכוונ'
בגיד הנשה אבל ביה אפילו של עוף טמא לא חשיבה בריה דבי מעורה
כיה פירש"ה בעלמא הוא וכו' הויא בריה לנפשיה אין בה רוח חיים :
רבי שמעון חומר כל שיהו לכותב ולא חמרו כוית אלא לענין קרבן .
פירשו בה דגמרא גמיר לה ורבינו מריר ז"ל נתן טעם דלמלקו כיון דאכל
כמו' אחשיביה לחומר איסור להתחייב בכל שהוא אבל קרבן שהוא על
אכילת שוגג כתיב כוית לחשיבות : הוא דקתני קדשי קדשים דכתיב
כיה בחגר אוהל מוע' ואכלו דהיינו מרר המשכן נקט קלעים ודכותה
כמקדש עורה וגבי קדשים קלים דכתיב ביה במקום אשר יבחר דהיינו
מקדש וירושלים נקט חוף לחומה וכו' פי' רש"י ז"ל : **וז' דברי ר"ע**
סמימאסא וכו' ואקשינן וימא' זו דברי ר' שמעון ואיכא דגרסי וימא' זו
דברי ר' שמעון סמימאסא : לתרווייהו טוסחי ה"פ דאנן ס"ד דדברי ר"ע
סמימאסא דקאמר היינו משום כללל דחמירין דכולהו סמי' דאמר דהיינו
דר"ע ולא דשמטו דאייירי כהדיא בה ולהכי מפרשין דהוה ל' לחומר זו
דברי ר' שמעון סמימאסא כלומר דאשכחן דמי הכי כהדיא וכדאמרינן
על כמה סמי' זו דברי פלוני ואי בעי לומר זו דברי ר' שמעון סמימאסא
כלומר שנשמתה שפכה זו לדעתו כדאמרינן בתם מגילה ובדוכתי אחרני
ופרקין וא' קמ"ל דר"ע כר"ס סבירא ליה נראה מפי' רש"י ז"ל דהכי
קאמר דניחא ליה לדר' יוחנן לאשמועינן כהא דכולהו סמי' כר"ע .
ואין הלשון משמע כן אלא ה"פ ה' קמ"ל ר' יוחנן דקף ר"ע מני הכי
כהדיא כהא כר' שמעון ואע"ל דלא שמועינן ליה בתמי' איתיה הכי כהא
בריימא וא' דכתיב מאי ר' שמעון ה"פ ה' הכי שמועינן ליה בתמי' הכי כהא
דפרשין כהדיא ליתא ר"ס היא ואמרינן נמי להדיא ר"ע כר"ס ס"ל :
הא לא בא הכתוב וכו' פי' שזו מדה היא בתורה דכל שאינו נרץ לענינו
תכחו לענין אחר הדומה לו ה"ל תנאו לענין הכתובים נתקן להם גבול
לאכילה קריא כבור' במקו שנתן למעט שני גבול חומ' : **וגרבותיה** זו
חורה ושלמים . פי' דסתמן בתורת כהנים שאין בהם אחריו' : **וגרדך**
זו עולה . שסתמיה באחריות וכדאמרינן בזכחים לכפר עליו אשעיני
אכתפיה : **הא** לא בא הכתוב אלא לאכול תורה ושלמים לפני זריק'
דמים שהוא לוקה . פי' דבר מהאי קרא ידעינן דזריק' דם הוא גבול
התורה כדכתיב ודם זבחיך יספך על המזבח והדר והבשר תאכל וזמיה
אין על אלא עשה שאין לוקין עליו להכי משמע לן דיימורא דלידך קרא
למת לאו בזה : בקרך ולחנך זו חטאת ואשם . פי' רש"י ז"ל שאין להם
שום זכר אחר כבסוק הוה וכוון דכן מסתמא ה' קח עליה ודאמרינן
גבי בכורות שכל ללמדנו כאן דור לוקה משום דבר וא' אית ביה עשה
ובשרה ה' לך לך ולא לזרים ולאוי הכא חכלל עשה עשה ובחטאת ואשם
כתיב בחגר אוהל מוע' ואכלו מוע' בחגר אוהל מוע' ולא חונה לו . וגבי
עולה רוח ניחוח לה' לא' ולא להדיא :

ע"ב דילדה חומיה כר' שמעון תלד . פי' רש"י ז"ל אשה
המתפללת לה' על בן כר"ס . וק' לרבינו מריר
ז"ל מאי חומיה לך פי' המתפללת על חמו שתלד בן ותפלה שיהא כרבי
שמעון ולא גרסינן ואי לא לא תלד כי הרבהים למטה מר"ס שטוב להם
להויד : **אדרבה** מעשר חמור שהוא אסור לאוין כדכתיב לא
אכלתי באוני ממנו . וא' ובה בכורים נמי אסורים לאונן כדאיתא
בב"מ ובפ' הערל . וז"ל דהויא לרבנן אבל הכא כר' שמעון קיימינן
ור' שמעון סבר מותר' לאונן בלא תא' כר' הערל (דף ע"ג) : **ומאי חומ'**
דתורה ושלמים שכן טעוין תקן דמים ואמוריה לגבי מוצח' פי' מה שאין
כן במשער ואע"ל דלא שייכא ביה פרכין מניה והכין אורחא דלמודא .
אדרבה מעשר חמור שטען נורה פי' כפדיונו מה שאין בן חמור ושלמים
שאפילו כשנפסלן פהלו הנוף שיש להם פדיון לא הארץ הכתוב כפדיונו
שיהא טעון נורה : **אדרבה** חטאת ואשם חמירי שכן מכפרין פי'
מה שאין בן בעולה שגאה בנדה ואע"ל דכתיב בה ודגלהו לכפר עליו
ואמרינן בספרי שקפכת על עשה ועל לא תפשה מ"מ אינם באים לכפר
על דבר ידוע אלא שבכתוב מבטיח שיכפר לו בדרוך זה על עשה ועל לא
תעשה וכן מה שאמרו בהגדה שמכפרת על ההררי הלב על הדרך הזו
הוא : **ובולדו** חמירו משולה . פי' וכולהו אידך דליכא לחומר
בהון דמכפרין כגון עולה תודה ושלמים וככור' חמירי מעולה שכן יש
להם שתי אכילות מה שאין בן בעולה שאין בו אלא אכילת מוצח' וא' זהא
ודאי חומרה היא בעולה וכדאמרינן לעיל שכן כליל וכן כמיה דוכתי
וי"ל דהשתא מתורת טעמא פרכין לומר דככלהו אידך חיי טפי לתת
גבול בקלעים או חומה או זריקת דמים טפי מעולה דמילי דאית ביה
אכיל' אדם חיי למיתן הני גבולים וכדאמרינן לקמן כל היבול דחייא לכניס
קרינא ביה דלא חייא חוף לקלעים : **וארא** האי דקאמר רבא דילדה
אריה כר' ש' תלד כלות' מה ענין התקלס בו כבאלו כיון דמילמי משבשתא
במקומו' אחרים היה לנו לומר כן יותר ופרקינן דהיינו קלוסי דלמסא
דסכירא ליה למיעב' הכי דרשי ולא חשיב ליה הכי פרכי ידע ספיר למידרש
קרא מסורס מסופיה לרישי' דכלהו הכי ליה קיימי' לי' כל הכי דרשי' וכדשי'
רש"י

חדושי מכות להרשב"א ז"ל פרק הרוקין

נ

והמדנו מכהן קדשי קדשים שיצא חוץ למחיצתו חוץ לקלעים ועובר שהוציא לחוץ בשעת שחיטת אמו . ודקדק עליו ר' מאיר ז"ל דהא לפניו מן החומה איכא מחיצתו ואפ"ה אסור למוכל התם קדשי קדשים ופי' הוא ז"ל הכי דייקין דלישאל דוכסר כשה משמץ כל שיצא חוץ למחיצתו שיצא למקום שהוא אגלו כשהיה וכסר שיצא לשדה טרפה לא תחבולו . ע"כ . ויפה דקדק ז"ל אבל לפי דעתו לזה עגמו נתכוון רש"י ז"ל בשלוש כי לפי שהסדה אין לו מחיצת קרא הכתוב כל שיצא חוץ למחיצתו כחלו יצא לשדה :

ע"ב הני מילי

היבא דקודם פסולו חיו פי' גנון כותר דכתיב בקרא גופיה וטרפת את הגות' בהם לא יחבל כי קדש הם : ורבא מהאי קרא קאמר . פי' דלח נחית דבא למיטבי אלא לחיו דנפקי לר"ש מקרא דלא תוכל דאע"ג דמתניתא גופי' שמעין ליה אשמעינן רבא במאי דקאמר לוקה חמש דר"ש למלקי' מייתי לחו ולא לאיסורא דקדש' ד' כדאשכחן בכמה מתניתא דספרי דבי רב . כנ"ל : **מתיר** רבא פי' ומותיב מינה לרב ולא אחריון דרב תנא הוא ופליג כדאמרין בכמה דוכתי' משום דהא מתניתא בתורה כהניס דהיא ספרי דבי רב וטובא איכא התם דכותה דהא אלא דרבא נקט חדא מתיבו דמרגל' כפומיה טפי : ולא' הכא מחלל עשה מלשון הבריותא עלמו הוא והיינו דמותיב רבא מינה וכן היא כספרי וכדכתיבנא : **א"ר אלעזר** א"ר הושעיא כבורים הנחה לפני ה' משכבת כהן . פי' שלא להתיב חבילתם לכהנים . קריאה פ' כבורים אינה מעבכת בהם . פי' אבל מנהו איכא שלא לאכלס' אלא לאחר קריאה וכדאמרין לקמן הכי דיעובדא ליבא מנהו מן לכהן : ובי' א"ר הלעזר הכי והאמר ר"א א"ר הושעיא השרים כבורים קודם החג ועבר עליהם החג וירקבו . פי' משום דקי"ל דמעברת עד החג מביא וקורא לפי שהוא זמן שמחה ובתיב במקרא כבורים ושחתם בכל הטוב מהחג ועד חגובה מביא ואינו קורא וכיון דבגנן קודם לחג גרמו לקריאה וחלה עליהם חובת החג וכשעבר עליהם החג לדחו מקריאה . וכבר כתבתי כפר' הספיה ופי' הגויקין דעת רבינו חיים כהן ז"ל שכתוספות דוקא כשבגנן על דעת להביאם קודם לחג שאז נראה לקריאה אבל אם השרים על דעת להביאם לאחר החג לא ירקבו אלא מביא ואינו קורא כיון שבגנן לחג . שלא חלה עליהן חובת קריאה ודכותה הא דאמרין התם בגנן ושגרו ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא ופרישנא טעמא משום דפעינן לקוח דהיינו הוא עגמו נראו לקריאה וכשבגנן ביד שליח נדחו מקריאה דשניה אינו קורא והוא לן למיחר' דאפילו לא מת שליח ורקבו לא טעמא דמילתא לפי שכשבגנן היא דעתו לשגרו ביד שליח דבגנן הוא עלמו משמע . והביא רחיה מהירושלמי שאמר שם ריש לקיש כסר ר' הושעיא שבלקטם למשחם ביד אחר אבל לקטם להוליכס הוא לא ישלחם ביד אחר שכל הכבורים שגרו למיחר בקריאה אינם יתירם אלא בקריאה . פי' א"ל מונא אע"ג דלא אמר ר' יוסי דהא מילתא אמר דכותה דאמר ר' זעירא לרב אמי גרידת כד איתמרת דהא דר' הושעיא א"ר יוסי בר חינאי מתניתא פליגא מפריש כבורים ומכר שהיו מביא ואינו קורא פי' אע"פ שגדחו מקריאה ואמרין קיימיניהו בשנתן דעתו למכור בשעה ראשונה והא טעינן יבש הנועיין ונקבץ האינן מביא ואינו קורא כשיבש משעה ראשונה . ע"כ הירושלמי : והוא כמו שאמרנו כדר' ירמיה בלומר דשאני התם דלא חוו לקריאה . וכדבר שאינו ראוי ל' ייה סביל' מעבכ'כו בלומר דהיהו דר' ירמיה לא סביל' גלחו' היא אבל בגי' תורה וכדמיתנין לה בכח' דוכתי' אחריו : **רא"ר** ירמיה וכו' עיקרה במס' מנחות (דף ק"ט ב') וכבר פירשתי במקומות הרבה : **קשיא** קריאה אקריאה קשיא הנחה אהנחה . פי' דבתיב דרייתא לא בעי הנחה לפני מונח אלא משראה פני הבית וקאמר דקריאה מעבכא . ובריקין קריאה אקריאה ל"ק הא ר"ש והא רבנן . פי' דברייתא דאמר קריאה מעבכא ר"ש דלעיל דהוקימנא מתיב בתיבה ואע"ג דלפוס פירושא דייקא דפרישנא לעיל לר' עקיבא נמי היא שנויה דברייתא נקטינן רבי שמעון דידיעה מתניתיה טפי כדפרישית לעיל וקמיתא דאמרה דקריאה לא מעבכא רבנן דלפניו עליה עליה דר"ש דקיס לן דלפניו ופי' דלכתי' לא טעינן לה הא לקמן היא כסר ר' יוסי דברייתא : הנחה אהנחה לא קשיא הא ר' יהודה הא רבנן . פי' דברייתא דאמרה הנחה לא מעבכא ר' יהודה דאמר הכי ויבר לקמן בסמוך וקמיתא רבנן דלפניו עליה . ופי' א"כ הא דברייתא רישא דקריאה וסופה דהנחה ר' יהודה היא וז"ל דאפי' ניתא הכי לא קשיא דר' ע"כ בהנחה כר' יהודה וקריאה כר' שמעון וויחיה אפסיה לומר דקיס ליה דר' יהודה סבר כר' בקריאה אור"ג סבר כרבי יהודה בהנחה . **טאי** ר' דמיתא ר' אומר והנחתו לפני ה' אלקיך זו טעמיה . פי' דדריש והנחתם לשון הנחה לכאן ולכאן מלשון ולא נחם אלהים . ופי' והא היא והנחתו לבתר קריאה כתיב ומנפה היא קודם קריאה כמו שפירשתי במקומו . וז"ל דאין מקדים ומאחר בתורה וכבר הנחתו לפני הקאמר קרא : **כשהוא** אומר והניחו הרה הנחה אומר . פי'

רש"י ז"ל לכך נתחכם יפה למדרשה מסורס : וכי מזהירין מן הדיון . פי' הכי מייתי לכו לכל הגי דרשי לומר שרוקין עליהם דהא כיון דמק"ו קא מייתי לכו אין מזהירין מן הדיון ואלו לא כתיבי כדריא לא היו לוקין עליונה דהא אפילו למ"ד עושנין מן הדיון אין מזהירין מן הדיון פי' רש"י ז"ל דהא ר' יבחק ס"ל דעושנין מן הדיון גבי אחותו בת אביו ובת אמו שהיא ברכת' ואע"ג דלית ליה טום ויתורא להכי ואפ"ה בעי ויתורא לאזהרה דידה מיתורא דאחותך היא ולא דק בה' מר"ן ז"ל לפוס סוגיין דלעיל דאמר תלמודא דר' יבחק גמר עובס מאזהרה אלא ה"ס דבימות איתא דאפילו למ"ד עושנין מן הדיון ולא בעי טום ויתורא ושום ילפותא לעובס כרת באחותו בעי ויתורא באחותך היא לאזהרה : **איסורא** בעלמא פי' דלא מייתי לכו בק"ו לגלות לא לאסור לא תעשה בלא מלקי' ולוקה דקאמר שלוקה בעובס לאו וכדאמרין הפס ילקה חסמר וביתיר . וברכיבין והא אחר רבא זר שאכל עולה וכו' לוקה חמש פירש ומסתמא אין דרבו של אמורא נסתום אלא לפרש ולוקה חמש קאמר דאו איסורי הא שמעינן ליה מתניתא ופרקי' דאיהו כתי' איסורי קאמר וגובה דמתני' קת"ו ופרכיבין והא אן תנן אלו הן הלוקין פי' ומתי קריאת כבורים דהוקימנא כר' פי' רש"י ז"ל דתפכורים בלחו מקשינן אבל לא כדאמרין קדשי חוץ לקלעים דהיא אפס' דנפקא ליה לתנא מדכתי' וכבר דאמר לא מפיך ליה מהתם תרבו בתוספות דלמא משמע ליה היא דוקא כשינאו וחזרו וכדאמרין מינה כפ' ביהמה המקשה (ה"ט) לענין שהוציא ידו וחזרה שהוא אסור ואי לאו דלית לן הבא לאו להיבא שלא חור לא היה שמעינן להביא אף בשחור . ויש פירש דהבא אף מקדשי קדשי פרכינן דאלו קרא דוכסר בשדה טרפה לאו שכללות הוא ואין לוקין עליו ומיהו עריין אלו לריבין לתרין ראשון למאי דסבירא לן לעיל לר"ש איסורי בעלמא קפני אלא קרא יתירא הוא ופי' דלעולם מלקות מתע מייתי לה ר"ש דתסתמ' מבתי' כותיה והבא קרא יתירה הוא דמכרי כתיב לעיל מנחיה קרא לא תוכל לאכול דקרא אחריו דפרט כל הגי דכתיב והנחתם שמה עלתיכם וחביכם ושלמיכם וכו' מהדר ומפרט כל הגי באיך קרא דלא תוכל דכתיב למה לי לומר לא תוכל לאכלס' אלא ודאי להכי פרישנא ליתודי לאו לכל חד וחד . פי' רש"י ז"ל דהוי כאלו כתיב בכל חד כדפריש ר' שמעון ופי' דלמא כרטיניהו כולהו למלקי' עליהו בחוץ לחומה דאי כתיב לא תוכל לאכלס' הוי לאו שכללות . י"ל דהא ליתא דכיון דפרטי פכיה לעיל מניב לא חשיב לאו שכללותו זולאו (כולם) אבל חד וחד קאי והקסר רש"י ז"ל מלגלג לדרש מהא כל הגי איסורא טימא דכתיב לא נכרסו אלא לענין גבול דכיון דקודם וריקת דמים שיהא בלאו בכל חד וחד מאלו כר מבכורים דלא שייך ביה זריקת דמים דכדשיב לענין דקריאה מעבכת כהן . ומירך דאין פ"כ ולא מייתינן ר"ש מלקות אלא לכבורים וכדקתני אלו הן הלוקין וקדשי קדשים מן וכבר בשדה נפקא . ואינו מחזור דודאי למאי דפרקי' השתא לרבא לוקה חמש לר"ש . לוקה חמש קאמ' ככולהו והכיון דכיון דכל הגי פרטי הא איתקם לעיל מש' הדא איסורא בתפרט חד מתייבא סגי ולינף חכריה מיני' אלא כל חד וחד מפרטי מרבי לנפשיה וילפינן חכריה מתייבא וכן פירשו בתוספות :

רף יח ע"א גופא אחר רבא זר שאכל עולה לפני זריקה חוץ לחומה לר"ש לוקה חמש . פי' חמש אלו הן האמורין לעיל דברייתא דר"ש משום אוכל קדשים חוץ לחומה ואוכל חטאת ואשם חוץ לקלעים דלינף עולה מתייבא ומשום אוכל קדשים קלים לפני זריקת דמים ומשום אוכל עולה אפילו לפני זריקה ואפילו לפני מן הקלעים ופרקי' בגמ' זילינן כתי' משום וזר לא יאכל כי קדש הם . ולא גריס משום וכל זר לא יאכל קדש דהא בתרומה בלחו' כתיב כפ' הערל (דף ע"ג) . אלא וזר לא יאכל כי קדש הם דכתיב גבי מלואים שהוא קדש קדשים אייתר כי קדש הם ללח' על כל מהם קדש קדשים שהם בלאו זה והיינו דפרקינן ה"ה היבא דחוי לכהנים כפנים והיינו מלואים שהם חטאת ואשם וכתיב בהו ואלו אותם אשר כופר בהם : ואיבא דקשיא להם היאך לוקין על לאו זה דהא לאו שכללות הוא ומתירנא דהבא לילקי' באיסורא פרכינן . ואחרים תירבו דכל היבא דכפרטי לאו באכפי כפשי' כי כיליניהו נמי כמאן דכתיב בכל חד וחד קאי ורוקין עליו לרבא דאמר לגבי זר וחרגן ואמר התם ללוקה משום מכל אשר יעשה מנפן היין ורבא לרבא פרכינן (זה דר' וזר כיון דלמאי דאסיקנא לעיל לרבא לוקה חמש מתם קאמר כי פרכינן לא פרכינן ליה אלא מירי דחוי למלקי' עליה א"כ גלמו' מינה דוכסר בשדה טרפה . דפרכינן מינה לא הוי לאו שכללות משמע דבעיבכא . ופי' והא פרכינן ולינן ממש דר' אלעזר והביא איתמר כפ' כל שעה (דף ע"ב) דהוי לאו שכללות דכתיבנא כדפרקי' דלעיל . וז"ל הביא מחתי דהוקינן לן דאיבא לאו פניגול אבל בתר דאיתקיס מיניה לאו פניגול מנ"ש דשון עון מנותר ככר יבא פיגול ללח' על השאר שהם בלאו ירבה כמותו : ודילקי' נמי משום וכסר בשדה טרפה . פי' רש"י ז"ל דדייק בשדה דהוא ליפנא יקרא בשדה שאין בו מחיצות

חרושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הלוקין

מה חנינו דהא פתח ביה על ידי מה הגד דאחריון לא רחי מעשר כרמי
בכורים ולא רחי בכורים כרמי מעשר הגד האוה שבהן שטעונון הפתח
מקום ושטעונון בית חף מי אכיל מעשר סהול טעון הכחית מקום סיהא
טעון בית חף ז' דכלל דכחית היקש עדין מן הגד האוה סחין מסיבין על
היקש אכן הכי קאמרין דכיון דפתח במה חנינו דלסימיה וזהרר בשו
למינפה דהיקש נמי דליליף : וזבאי קסבר חי קסב וכו' כלומר האי תנא
דפשיטא ליה חמילא דכבוד טעון בית ובמעשר לא פשיטא ליה עד דעבי
למינפה מכבוד במה חנינו או בהקש מחי קסבר . ג' רש"י ז"ל חי קסבר
קדש' לטמי' והכא בכבוד שגור דמו וכו' י"ע"ב : לעולם קסבר לא
קדשה לטמי' והכא וכו' וכו' טעון חף לקדשה טעיה דשרא קרי קדושה
ראשון דנקט לישנא קיליא וכך פירסיה לפי גרסא זו . דחי קסב קדושה
ראשונה קדש' עמי' לבא וגם לאחר החרבן ולשנ' חייבי בתעמ' מן פתח ג'ם
בזמן הזן : לא לו בכור נמי יקרב לבתולה בזמן הזה ויחבל דהא אמרינן
במש' מגלהו שבושות דלת ד' קדושה ראשונה קדשה לטמי' לבא מקריבין
אע"פ שאין בית ואוכלים קדשים קלים אע"פ שאין קלעים ואי קסבר לא
קדשה לטמי' לבא חפילו בכור שהוא דומיא דמעשר תיבש ליה ובעון בכור
שגור' דמו קודם החרבן וחכמי הכי ועדיין פשו קיים אם יכול ללכוו חס
לאו וכי היכי דמיבטיח לן לטעין אכילת מעשר דמאי שאל הא מהא
ואחר דביני לעולם קסבר קדושה ראשון קדשה לשעתי ולא קדשה לטמי'
לבא וטעמא דפשיטא ליה בכבוד דטעון בית טפי ממעשר מאו' דאפקוס
בשרו דלמו וכדמפרש ואולי . ולפי' זה וגרסא זו ה"ג והכא בכבוד שגור'
דמו קודם החרבן וחכמי הכי ועדיין פשו קיים חוקשין בכור למועשר
וכו' . ולא גרסינן ועדיין פשו קיים כדגרסי' בקלת נוסחי דהא מעיקר'
נמי כי פרכין דחי קסבר לא קדשה לטמי' לבא בכור נמי תיבש בכבוד
שגור' דמו וחכמי הכי ועדיין פשו קיים הוא אמרינן דתיבש' ולהאי
פירוש לא מחדתינן השתא בהא מידי' אל דמפרש לן רבינא דטעמא דלא
תיבש' מאוס דחוקשין בשרו דלמו ואורחא דתלמודא דעבי' הכי בקלת
דוכתי דמאי דהוה בעיקר טעיה בפתח דמדבר ליה כדריש בלוקמתח
לאוסופי ענה' מחי דעבי' למדומי טפי וכדגרסי' בפ' האשה שנחארמה
בפיסקא דמעלין לכהונה על פי עד' ח' וכדמתיבא התם כס' ד' . והשתא
דחתינן להי' פי' כי גרסי' אית לן לפרוש בדאחרין והקשו על גרסא זו
הכי חסיק רבינא דקסבר האי מגה לא קדשה לטמי' לבא דהא ר' יוסי
קפני לה וחייהו סבירא ליה בסדר עולם ומיייתין לה כפ' הערל דקסבר
קדושה ראשונה ושגויה יש להם ושלטיט אין להם והמסד דקדוש'
עורא מיהת קדשה לטמי' לבא וליבא למרנן דהיא יהוה דכבוד קדשה
לטמי' מיירי לטעין קדושת הארץ לתרומות ומעשרות והכא דמיירי לטעין
קדושת הבית לא קדשה לטמי' לבא כי משכחו בה פרושים חללוהו דהא
ליהא לכוס ההוא דמש' מגלה ושבוש' דמייית' לעיל דלמ' ד' קדשה לטמי'
לבא מקריבין אע"פ שאין בית ואוכלים קדשים קלים אע"פ שאין חומה .
לכך נלדי מהך גרסי' הכי חי קסבר קדש לטמי' לבא חפילו בכור
נמי וחי קסבר לא קדשה לטמי' לבא חפילו מעשר נמי לא חמר רבינא
לשולם קדשה לטמי' לבא והכא בכבוד שגור' דמו וחכמי הכי ועדיין פשו
קיים עסקינן דמקשינן בשרו דלמו וכו' . פירושא ברור דה"ק חי קסבר
קדשה לטמי' לבא חפילו בכור נמי יקרב לאחר החרבן ויחבל דהא לדודיה
מקריבין אע"פ שאין בית ואי קסבר לא קדשה מ"פ פשיטא ליה דכבוד לא
יקרב בזמן הזה דהא בטלה קדושת הארץ והשר חפילו מעשר נמי תפשוט
ליה דלא ניכול דהא בעינן לפני' ח' אלהיך תחבלטו ויבא דאע"פ דלמ' ד'
לא קדשה לטמי' לבא אין המעשר אלא מדרבנן מ"מ כל דתקון כעין
דאורייתא תקון ועוד דחפילו במעשר דאורייתא משכחת לה בפרות שהיו
לו טבולות קודם החרבן . ופריך רבינא לשלם ס"ל קדשה לטמי' לבא
דשלטיט אין להם והכא בכבוד שגור' דמו קודם החרבן עסקינן דלודיהם
הוא דאתקוש מעשר דשגויה לא בשו הקרבה אלא דקיימי לאכילה או היה
סס בית וכבוד פשיטא לן דלא תיתאכיל מאוס דהא איתקוש בשרו דלמו
וביון דדמו קרב למוזבח חף בשרו בשי מוזבח וכמעשר דליבא למיתר הכי
הוא מספ' ליה וסוף סוף חייית ליה בהיקשא דאיתקוש מעשר לבכו' כיוולא
בו מה בכור חי' בו נחבל . אלא בזמן טפי מוזבח אוכל סס חף מעשר בן ואל
דאמרי' בהם' מגילה דמקריבין אע"פ שאין בית ואוכלין אע"פ שאין
חומה מ"מ מוזבח כשי בכור או שאמרנו שכל סס חף כשי מזב' ראשון
וגרסא זו רואה להתפרש יותר אלא דבהם' מתורבי ומלפני השיטה בכל
הספרים וגורסין בגרסתו של רש"י ז"ל כאן :

ע"ב תנינא

חדא ויחגא מעשר שני והקדש פלג נכדו . פיר'
שלקס' ד' דרישא וסיפא תרומיהו כחולב' מעש' שני
טהור בלא פדיון חוץ לירושלים . א"ר יוסי' בר חיננא סיפא בתעמ'
שני טהור וכו' וירישא מעשר שני טהור וגרסא טהור ואכלי ליה בירושלים
פי' במעשר שני טהור או גברא טהור והמעשר טהור ואכלי ליה בירושלים
עגמה קודם פדיון דהטו' חפירי כחיליה חף בירושלים בטומא' וכדמפרש
וחולי

פי' חכמה אין בהנהגה אלא תקרא אחד וכיון שלא שנה עליו חיוב מעשכ' .
וא"ל ונת' ד' קריאה ומעכבת ה' לא שנה עליו הכתוב . דמירנו בתוס'
דהא כתיב וענית ואמרת והיהו וענית לטון קריאה בלשון הקדש וככל
מקום כפי' מדכתיב וענו הלויים . ובמדרש אמרו וענית כגון כמו ותען
לכם תמים וכיון דכן כי חמר קרא וענית ואמר בן ואמרת הוה ליה שנה
עליו הכתוב לטעב ואידך סבר כי וענית ואמרת כולה חדא חשיבא :
ובבא' תנא דפליג עליה דר' יהודה רחב' רתי' ולקח הכהן הטנא מידך
למד על בכורים שטעונון מנופה דכרי ר' אליעזר בן יעקב ואמרין מ"ט
דרחב' כלומר מהיכן משמע ליה שלמו הכתוב היה על זה : אתיא יד
יד משלמים וכו' פי' וכיון דיליף מנופה מהכא מכלל דוהנחתו לדודיה
היינו הנחה תתם וכתיב נמי והניחו היו ששנה הכתוב בהנחה לטעב .
וחובא למידק דהא בסוגיין משמע דבין לר' יוסי לרשב"י דהיינו ר' אשיור
בן יעקב אין לנו אלא מנופה אחת וחלו בספרא דתנינא טיב שמי תנופות
וכן כתב רש"י ז"ל בס' התורה וכן כתבו בספר המגות והיח' דסבירא
מני . פי' וז"ל דר' יהודה אית ליה נמי הא דרחב' דיליף יד יד לתנופה לא
דמקום ליה לתנופה דקודם קריא' והנחתו לתנופה דכרי קריא' כפשוטו
ואין כאן מוקדש ומאחר וכו' א"כ ניחא נמי דרחב' דריש תרומיהו
ולא שנה הכתוב בהנחת תתם ומגלן דכבוד דהנחה מעכבה . פי' ז"ל דכיון
דנקט רחב' ליתד על הכבורים שטעונון מנופה משמע להו דאך כאן
לימד אחר לתנופה אלא זה ככ"ל לדכרי רש"י ז"ל וספר המגות . אבל
הרמב"ם ז"ל ובעלי הלכות ז"ל לא כתבו אלא מנופה אחת משמע להו
להוה דספרא טענה וליה : דהא כיבד מני ידו תחת יד כעליה
ותניף . פי' ואע"פ דכתיב ולקח הכהן אין ד' בעליה חגיגה דרחמנא עבד
יד שנייה כיד אח' . בן פירשו בתוס' לפי פשוט הכרייתא אבל בירושלמי
אחרו לטעין מנחת טוטה אגיה ידו תחת יד האש' ולא הרהור הוא ומתפרץ
בתחת כסמוך לחטה מידה :

דף יטע"א בכורים

מקתן בחוץ ומקתן בפנים שבחוץ
חולען ושבעיטס קדש . אפטר דהא
חפילו כשהכל כול' אחר וקסבר כמ' ד' בתם' שבת דחיגוד כלי' לאו שמייה
אזיג' שהרי אין לנו לחלק בענין חיגוד בלי בין זו לשבת . או אפטר דמיירי
סאן בשני בליים ומשום דהפירושן כחית נקט לטון מקתן : דתניא ר'
יוסי חומר שלשה בכורים . פי' וזה אחד מהם . ר' ישמעאל אומר על
וחס' איתא ליפירוק מה לכבורים טעון שטעונון קריאה והנהגה אלא ודאי
סבירא ליה דקריאה לא מעכבא חמר רב אשי' ונטעמ' דהו קריאה לא
מעכבא הא מנהא איכא וז"ל לימא מגוה ולפרוך כלומר דנפרוך מהנחה
לעכבא ומקריאה למגוה דהא בהבאת מעשר אינו אלא כשהה שלטיט
בשעת בישור כל המעשרות אלא היינו טעמא דלא פריך כלל מקריאה
מאוס דאיכא בכורי הגד דלית בהו קריאה לא פסיקא ליה וטובא איכא
נמי דמתיא וחיט קורא אלא דנקט גר' דלאו בר קריאה הוא לעולם .
וביון דאמרין בן להדיא בסוגיא משמע דהבין הלכתא דנה אינו קורא
הבין אמרינן בפ' הספינה בין לר"מ בין לרבנן מה תמוך תרי ימיני חד
למעוטי גר' לחיט קורא' וכן הוא שנויה במשנת מסכת בכורים גר' מתיא
ואינו קורא דחינו יכול לומר אשר נתת לי ס' . אבל בירושלמי אמרו על
אחת משנה תני בשס' ר' יהודה גר' עמו מתיא וקורא' ומה טעם כי אב
התון גוים נתתיך לשעבר היית אב לארם ושתיד אב לכל העולם . רבי
יהושע בן לוי אחר הלכה בר' יהודה הוא עובדא קומי דר' אבהו ואורי
בר' יהודה . ע"כ . דעת התוספתא וכן דעת הרשב"ן ז"ל ודעת רבותי
שהלכה כר' יהודה כדעת בירושלמי וכן בלחמ' התהגה פשוט בירש' לענין
תפלה כי שם במשנת מסכ' בכורים טענו לרבנן וכשהוא מתפלל בכבוד
אומר אלהי אבותיכם וכשתתפלל בינו לבין עמנו אומר אלהי אבות ישראל'
והתנהג' שהוא מתפלל לשולם אלהי אבותינו וכישראל גמור וזו ודאי בר'
יהודה שכל בן הגורכו בירושלמי לומר הלכה כר' יהודה ואורי ר' אבהו בן
דאלו לענין מקרא בכורים לא הוה הוראה בימי ר' אבהו . ולפי' יש לנו
לומר דנח' דינן לא חלבו אפסקא בירושלמי וסוגיין דהכא ודפ' הספינה
(דף ס"א) אליבא דר"מ ורבנן דהתם דוקא וכן סוגיין דהכא לר' יוסי ולר'
ישמעאל דקים לן דכולהו סבירו להו כרבנן דמשנת בכורים דליבא דפליג
עלייהו אלא ר' יהודה לחו' . ומיהו אין הכי נמי סבירא להו בגמ' דינן
דלהבנת כר' יהודה בדקסר ר' יהושע בן לוי ואורי ר' אבהו בירושלמי
דלא לחוקמי פלוגתא בהלכתא בין גמרא דינן לגמרא בירושלמי . ואע"פ
שהו דוחק קת' לטוגיא דהכא וסוגיית דפ' הספינה הכי עדין לן למיתר
כדי לקיים התהגה הפשוט בירש'אל בתפלת הגרים וכן בענין ברכת התון
בהגו לומר שהנחת את אבותינו . וא"פ חפילו לרבנן היחך יכולין לומר
אלהי אבותינו נמי דלמיראס אב לגרסי' יח' ויעקב מחי איכא למימר וכן
לענין בכורים היחך יכול לקרות ארמי מובד אבי . פי' דקים לן דכולהו
אבות כחד ניבאו ולדחתק' כתי' דוכתי וף הם נעשו אב לגרסי' כחכר'
אכינו ע"ה : וליהדר' דינא ותימי ביה הגד . פי' למה הונדך
ר' ישמעאל ללמו' מעשר מן בכורים בקדש דלא תוכל דהא מני מיייתי לה

דרושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הרקין

נא

ואיל ובעו פדיון ולאחר פדיון ומתירין וכדמפרס ואיל. ואמרין ומגלן דמחיי עליה משום טומאה חי אכיל להו בלא פדיון דתני לא בערתי ממנו בטמא פי' בידיו מעשר משמע קרא טהור מתורה שנהג בו כהלכותיו וכדכתיב ביה לא בערתי ממנו מתוך ולא שכתתי ולא בערתי ל' כליו כלומר שלא כנהג ממנו לא באכילה ולא בשתי' וסביב בטומא ודריש ר"ש דלישפא דבטמא משמע בין בטומאת הגוף בין טומא' מעשר : ורובין מוזהר על אכילתו וכו' ת"ל לא תוכל ע"כ לשון הכריתא וקאמר תלמודא טומאה דהרי כתיבא וה"פ נהי דמתורה עליו לא בערתי ממנו בטמ' היבא שמעי' בקרא טהור מוזהר עליו ואפי' בלאו ובדקתני תנא סלקין עליו דהא אשפא דלא מיתסר ביה כלל אלא טהור מתורה שגמיר בו לפנים משורת הדין . א"כ אית ביה איסור עשה מן התורה אבל אין בו ל"ת ללקות עליו וקאמר איני יודע כלומר איני יודע מקום משיב שמוזהר עליו בפר' אלא מ"ש דבערין אלו הם דברי ר' שמעון ומקשי תלמודא דהא טומאת הגוף לא בעי ג"ס דבהדיא כתיב במעשר כפס אשר תגע בו וטמא עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחן כסרו כפס אשר תגע בו וטמא עד הערב ולא ליה ברחייה וכדתנן טבל ועלה אוכל במעשר ופרקין דכי אמר ר"ש איני יודע על טומאות מעשר עגמו בלב' קאמר : מאי שאלו ס"ת תרתי . פי' מלגא נקט לאוכלו ולא כשאר ס"ת דתתני בעי למיכלל בלאן שאלו ל' אכילה וכו' מ"ש פי' בי ירחק מן המקום ממלאוהו . פי' מכלוך דלשון מרחק משמע שיהא המקום רחוק מכלו וכוון גופו כפנים לאו רח' מכלו הוא : בעי רב פלג קניט ליה בקניא והוא כפנים והמעשר בחון הוא מי אמרין ביה דבכחו הוא גיטא בכל גופו הוא ואינו נפדה או דלמא איתו כרון מכלל גופו ואינו משום מלאוהו כמאן דמוכח אחרעא דמי ונכח ולא איפשטא הכי אבל לקמן באירך שמעטא דבסמוך איפשטא אליבא דר' יוחנן וכדבעינן למימר ותיבא דכות' בתלמודא כדכתיבא בדוכתי אחריני : א"ר אמי א"ר יוחנן מעשר שני מחימתי חיבינן עליו משראה פני החומה . פי' מחימתי חיבינן מלקו על אכילת מ"ש טהור לירושלים משום לא תוכל לאכול כעשרין משראה פני חומת ירושלים וא"ע שלא ככנס יותר אם חור וילא לחון ואכלו קוד' פדיון או לוקה עליו אבל אם לא כנס שם כלל אינו לוקה עליו ומפרס טמא' ואיל' דלכתיב כתי' רחמנא לא תוכל לאכול כעשרין בתר לפני ה' אלהיך תאכלנו . ומיהו מלקו' הוא וליבא אבל איסור עשה או מדכתי' ונרת' הכסף בידך ואכלת או משום דכתיב לפני ה' אלהיך תאכלנו ולא בחון ולא הבא מכלל עשה עשה ולשון ר"י בא בקיור דהא מדקאמר משראה פני החומה משמע דבזמא דקמ"ל היינו דסני בראיית פני החומה דהיינו כניסתם בירושל' . ולפום דהיה דקמיתיי רבותא דידיה הוא דלא לחייבי בחון כי לא עייל בירושל' עליה וכדכיה משמע פשטא דקרא דלא תוכל וכהא הוא דאיתין לאומתוי עליה למימרא דאפי' לא ראה פני החומה חיבינן עליו והוא ליה לר' לומר און חיבינן עליו עד שיראה פני החומה אלא דלא דק . ומשום דקאי אחתי' קתני אלו הן הולקין קאמר מחימתי חיבינן עליו ואידי דנקט ל' מחימתי קתני על משראה וכלא שבתן לעיל גבי קריאת בכורים דקאמר בכורים מחימתי מותרים לכהנים דרזינן לקריאה משיקרא עליהם וה"ע דהנהא קודמ' לקריאה קתני משיקרא ולא דייקין כהאי כדדייקין כפ' השוכר את הנושאים דלחרין משפיקו עד שילקו ויביעי ליה וטעמא משו' דהתם א"כ למיטעי משום דתיבא תרי פיקוס דהדי ופיקוס דבית אבל באירך ליבא למיטעי . מ"בבי כהן שעלתה בידו תאכה של טבל . פי' פרי א' של תאכה של טבל ונקט שעלה בידו לומר שהיא תלושה לאסוקי מחובר דלית בה משום טבל ולומר דאשכחא לאכילה ולהכי חייל טבל אפילו בסרי אחד : ואמור' תאנה וו תרומתה בעוקלה מ"ר לפנפנה מ"מ לתרומה פי' ששים להם מקום דבעינן סיוס מקום להפרשת תרומה ומעשרות כדתיבא האומר תרומ' פרי זה לתוכו מ"ש לתוכו לא אמר כלום עד שיאמר לגופו או לדרומו וכקפא לן מוכתי' בתרומה ראשית דהיינו שהיה שריה ביכרין ואיתקום מעשרות לתרומה בכמה דוכתי . ובתפ' רש"י ז"ל דמתני' דהולוקין יין מבין הכתמים דלא תנא ביה סיוס מקום פליגא ובודאי דלפום טעמא פליגא טובא דהא במשקא אפי' סיוס מקום לא מהני עד שירסי' לכלו אחר וכדתנן גבי חבית של יין או של שמן או של טבל וקרא ליה סם משה לא ישמה תשוליה משוליה לא ישמה משה ומטי שמסקה מעורב הוא ולאו בההיא דכותיים קתני תחל וסופה מיד בלא הפרשה . ויש מתירי' דלאפוקיה משום טבל לא בעינן הפרשה ויכול למיטעי מניה בהפרשה לתוכו כל זמן שיסתיר שם שיעור תרומה ומעשרות ולחייב על אכילתו משום דר' שאוכל תרומה ומעשר הוא דבעינן סיוס מקום ולא משמע הכין משהיא מתניבא דקתני לא אמר כלום עד שיחל לגופו או לדרומו דמשמ' לא אמר כלום אף לאפוקיה משום טבל דעלגא מיתניבא התם . והגבון כזה בדפרישתי על מתניתין דהולוקין יין בכמה דוכתי וכדמשמע בירושלמי דההיא דהתם משום דסובר יש בריה דכי מוידר תרומה ומעשרו לכסוף טרונים כאלו כבר הוכרו . אבל ל"ד אין ברירה בעינן סיוס מקום בשאר פירושו והפרשה לכלי אחר במשקין וכדכתיבא בנחם' חולין בדוכתי אחריני בס' ר' והא דהבא דר' ופי' היא דסבר און ברירה כדפריש' התם

בההיא דהולוקין יין מבין הכותיים . כ"כ : והיא שנת מעשר שני בירושלים . פי' דתתני קתני שהפרים מעשר שני בשנת מ"ס כגון ראשית' ושניה או רביעית וחמישי' ולאפוקי פנה פליגי' ושנית שמפרסין במקומו מ"ס והאכילה תואת היתה בירושלים או שהפרים מעשר שני בשנתה והיה זה אפילו בגבולין . אבלה כהן עגמו לוקה א' . פי' משום מ"ר הטבול בתרומת מעשר חור שאכלה לוקה שנים משום תרומ' מעשר כדאמרן ומשום תרומה שבעוקלה ואלו בתחלת קודם סוס הפרשת אכלה בין כהן בין זר אינו חייב אלא אחת משום טבל דא"ע דטבלי לתרומה ולתרומת מעשר שני טבל א' הוא ודייקין טעמא דאכל מעשר שני זה בירושלים הא אלו אכלו בגבולין זר לוקה שלש וכהן שנים משו' דאיתוסף ביה לאו על אכיל' מ"ס בגבולין . וא"ע' דלא ראה פני החומה כלל חדא דסתמא קתני לה ועוד דאי לא אחיי בירושלים הא בגבולין משכח ליה דלא מחייב לא משום וכגון שפדיון לח' ראה פני חומה וקשיא לר' יוחנן ופריך דההיא דמתניתין דדייקין הא בגבולין לוקה שלש מיירי בדעיילי לראות ואפקה לחון אלא דהדר עיילא ופרכינן אי הכי מאי למימרא דכשלא לרדן א' שחייבין דאפי' לא על כלל לירושלים מחייב עלה בגבולין . ופרקין דהא קמ"ל דא"ע' דלא על פני החומה אלא כדכיה בטבלה קודם הפרשה ואפקה בטבלה ואמריה ולא הדר עייליה מחייב עליה משום לא תוכל והא דאפי' עייליה בטבלה ראיתי פני חומה משום דקסבר מתנות שלא אחרמו כמי שחרמו דמיינן פי' כמי שחרמו דמיינן כון והכותא דהוי לחומרא דאלו לקולא לא אמרין כמי שחרמו דמיינן דא"כ אין אדם מחייב לטעול משום טבל וזה פשוט . ומתנות שלא אחרמו הנכר כאן משונה מההיא דפד' יו טולין (דף קמ"ט ע"ב) גבי מתנות כהונה דזרוע ולחיים לקיבלי דהתם כמי שחרמו במקומן יש לומר יותר כמי שחרמו דמיינן מהני דהבא דמיינן כמי שחרמו טבל מעורבין דכלא הרמה און מקומן ניכר והיינו דלא מיייתי הכא הדיא פלוגתא דהתם וההיא דבדקדושין דמיינן לה' דהתם וזה ברור :

דף כ"ע' והתניא ר"ש בן יודא אומר וכו' עד כ"ה אומ' יפדה ויפגל בירושלים דלמלא א"ע' דעלו פירות בטבלייהו לירושלים מני פרוק לכו חון לירושלים ולא חסבינן ליה עיולי דהא מעשר טהור שנכנס לירושל' שוב אין לו פדיון א"ע' פליגא לתחום אלאהא הא דכ"ה פליגא לר' יוחנן ולא שניק' ר' יוחנן דכ"ה ועבד ככ"ה : אמר רבא מחייה לקלוט מדרבנן מחייה לאכול דאורייתא וכו' . פי' דלא דמיינן דר' לר' דאלו דר' מיירי לענין אכילת מעשר עגמו חון לירושלים ומדאורייתא כל שנכנס המעשר לירושל' אסור להוליאו לחון לאכול דמחיינ' אסורו אופו באכילה לחון מן התור' וכו' דמחיינ' דהיא אפי' בדעל בטבל' מיתסר אבל לאוסרו בפדיון וזו שקלטוהו מחיינ' לירושלים אין זה דין התורה אלא מדרבנן דגזרו איסור פדיון אטו איסור אכילה וזו גזר דעל מעשר לירושל' בעיניה אבל כי לא על אלא בטבלייה ותפסוט בעיא דרב פפא . יש שפי' דלעולם אפי' לקלוט גזר כשין לאכול ואפי' על כטיבליה בני און לו פדיון והא דקתני ב"ה אומר יפדה כשעבדו פירות בירושלים בטבלן לא כשנכנסו שם כלל אלא דהוה נקוט להו בקניא ואפי' לאחר שהפרס והיה הוא בענינ' ומעשר בחון ותפסוט בעיא דרב פפא ככלו ליה ליעיל לקולא דהוא כפנים ומעשר בקניא לחון כאלו לא כנס כלל ויש לו פדיון . וכן פי' ר"ח ז"ל . ואינו מחזור דלישפא דעבדו בירושלים לא תשמע דהוא פרי קניא . והגבון דהכי פי' דלעולם ליבא הפרש בין מחייה לאכול בין מחייה לקלוט ועיולי בטבלייה לא חיי' עיולי כלל ועייל לא תרתי דמיינן דעלו בטבלייהו אלא הכי תרתי אפי' דר' יוחנן להא דדייקין הא בגבולין לוקה שלש דפרכת עלה דאי כדעל לפנים מאי למימרא חיירי בדלא על המעשר כפנים אלא דהוה קאים כפנים והמעשר עגמו בחון ותפסוט בעיא דרב פפא דלעיל לחומרא ואשמעינן דכי הא כמתן דעל כפנים דמי וחיבינן עליו אם אכלו בחון ותפסוט בעיא דר"פ דלעיל לחומרא : מתניתין הקורח קראה וכו' כל הכי לאו דידה מיפרשי בקרא אלא דאשמעינן חירוש מילקו דידהו דקורח וימנין דמתחייב אפי' בהתראה אחת על כל קראה וקראה ושא"י על הקפה שנים ועל הוקן חמש ואשמעינן כשריטה דחייב חמש על שריטה אחת בחמשה מתים . וחיוב על הראש שנים וכו' בתמרא מפרס היבן הם הפאות הללו והא דלא קתני וחיוב על הוקן חמש כדקתני וחיוב על הראש שנים כבוד ר"מ הלוי ז"ל דטעמא משום דבהקפת הראש וכול להקין שתיבן בבת אחת בשתי ידיו ויתחיי' שנים אבל לגבי זקן אין יכול להסחי' חמש פאות בבת אח' בשתי פתרים הארבעה שבשני ידי הוקן ומלא לא יכול להסחי' עונה בידה החמישית שהיא בסגור הקרא מוכסוף' שאינו מכוון לאחרות כלל והא דקתני ר"א אומר אם נתלן יולם כבחת אינו חייב אלא אחת לא כבאח' ממש קתני דהא לא אפטר . וכ"כ דרך אנכעמוו בשא לא אמרו דמיינ' בשא אלא לגבי קראה אבל לגבי זקן דבעינן גלוח נשא לאו גלוח הוא אלא מאי כבחת דאמר ר' אליעזר שלא הפסיק ביניהם דקסבר דכיון שלא הפסיק ביניהם אפילו בזה אחר זה והתרו בו על כל אחת ואחת אינו חייב אלא אחת דכולה חד מעשה חשיב ולא מחייב אלא חדא דהדר לאו

חרושי מכות להריטב"א ז"ל פרק הלוקין

הוא . וה' דלג' ר' אליעזר כנור בין לטנין בין לטנין גלוח וכן
בבב"ס דהתם נזיר חד ללו הוא וזה מחייבו רבנן על כל התראה והתרה
כדתני בספיה דמתני' ובין דתירסה לבלגותא דר' אליעזר הכא תו לא
אינטרדך למפלגה התם . ולי בעית ליתא מחי' כחכת בבת אחת ובהתראה
ח' . וכגון דעבר מער עיקוס שמכיל את זקנו כולו ונלחו כולו כח' ות"ק
דלא קתי חתם משום דלא מיידי בוינלחא דלא שכיחא . עפ"ל ז"ל ;
גמרא ת"ר לא יקרו קרחה וכו' נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קר' סי'
ומפנייה הם לג"ש דגבי כהנים חסייה דליבתו' לא יקרו בראש ובישאל
נמי מני למיכת' לא תקראו עיניכם ולהכי שני למכת' לא תשימו קרחה
למדרסיה בג"ס . ור' מאיר ז"ל כתב דגבי כהנים מני למכת' לא קרחה
בדרסיה ולייתר ליה יקראו לג"ש והא דלמירין נאמר כאן קרחה לא לפון
קרחה תתם לא פס קרחה והראשון יותר נכון . ואע"ג דקרחה דרשינן
לחיי' על כל קרחה וקרחה משום דמיייתר דשני בלא יקרו חס"ה עבדינן
מני' ג"ש בקד' אידך דישאל דלגבי הא בג"ס כל דהוא סגי דגלויי מילחא
בעלמא הוא להטות קרחה וישאל לכהנים ככ"ל ; מר' להלן וכו' אפי'
כאן בדרסיה כבין העינים והא דפסח רחמנא בישראל בין עינים ואינטרדך
לג"ס ולא כתב בראשם כדאמר גבי כהנים ככר נתפרס בפ"ק דקדושין
דלכטרך ללמד על בין עיניך האומר תפילין שהוא בראש דומיא דהא
דקרחה ולא בין עינים מתם ; ר' הני ארבעה וחמשה קראו ח"ד .
דאינטרדך קרא לישנא יתירה לחיי' על כל קרחה וקרחה חלמא בזה אחר
זה ובחמשה התראו פשיטא ולא לרדך יתורא שכבר טעה ושגש בעבירה וכן
הוא בכל לאוין שכתורה . גרסת קת' ספרים וכן הוא בפירושים לא בזה
אחר זה ובהתראה אחת מחייבו והתנן וכו' . ולגרסא זו חתי' בפשיטא הא
דלמירין והתנן נזיר שהיה שותה וכו' דהיה זה אחר זה הוא חבל ברוב
הספרים הישנים גורסין וכן גורס ר"מ הלוי ז"ל וחלל בבת אחת והתרא'
לחת ית מחיי' והתנן וכו' ולפי גרסא זו חין לפרש בבת אח' טעשה במקו'
לחת בפעם ח' קרחה גדולה כשיעור חמשה קרות דא"כ למה לי למפרך
ממתני' דנזיר בלאו דידה נמי פשיטא טע' כחולל אכילה גדולה של חלב
שיש בה כמה ותיס בבת אחת שחינו חייב אלף אחת . אלף כמו שפי' קר' ת
הלוי ז"ל דהאי בת ח' היינו בזה אחר זה כלי הפסק בנתיים ומשום דליכ'
הפסק קרי לכו בת אחת . ואשמעינן דחיי' היכא דליכא הפסק בנתיים
דכ"ל כיון דסמכי' וסמיכא לכו התראה דמחיי' על כל חדא חד' קת'
דא ליתא דהא נזיר שהיה שותה יין כל היום בלא הפסק משמע דקתי
דלמי' חייב אלף אחת . וא"ת וחיי' קטיף דשלי' הבא דליכא קרחה יותר
לדרסא זו . וי"ל שאין מותר כל כך דהא איכא לאוקומי לג"ס דלעיל
וישור כל דהו הוא וליכא לאסלוגי משום הא בינו ובין נזיר כל כך דהתם
אפי' בהפסק בנתיים אינו חייב אלף אחת ויכא לחיי' חבל חדא וחלל אפי'
בלא הפסק בנתיים ופרקינן דמיידי בדסך חתם אלבעתווי נשא והוי בת
לחת מתם והא דגרים לעיל בבת אח' ולא גרים בזה אחר זה אי משום
דלישנא זה אחר זה הוה משמע אפי' בהפסק ולי משום דנת' גמירין דכ'
לחת היא מתניא . אלף דקס"ד דהוא זה אחר זה בלא הפסק ושנינן
בבת אחת מתם וכדסך חתם אלבעתווי נשא . ככ"ל ופ"ה דע"ה סס סוי
קרחה תה שאין פן בהשחטה דכתי' לעיל ;

הלכה הרמב"ם ז"ל ובעל ספר המנו' סקו' הלכה כר' יוחנן דר' הולא ור' י'
הלכה כר' וסתמא דמתניא בסמוך כותיה דקתי' כמה שיעור קרחה
בגרים ואע"ג דלמירין דליכא דמפי' בגרים לית לה בה דלסתמא דאידך
מתניא ודלר' י' סמכינן וכ"ס ללידך גירסא דלא חפיק אלף שתי שערות
ור"מ הלוי ז"ל פסק במתניא דלקתוקרתי כמה שיעור קרחה שתי שערות
דאידך סתמא ויחידא היא דר' לעזר כר' שמעון ואידך סתמא טדיפא ותו
דאס כדדידיה סלקא שמעמא . והראשון בראש עיקור . ומיהו הא כפיכא
דלענין חיטורא ככל דהוא חסור ; וסוריים חמשים לר"ה בתלקט
לכנות תבין שחורו' אפי' אחת שהוא חיוב . פי' טעם מיקון הוא ומלאכ' אפי'
כשערה אחת ופרס"ם ז"ל דחתי' כר' יאודה דלמיר דלמיר מלאכה שלי' כדכתי'
לגופם חיי' עליה ודבר זה חפי' בחול חסור משום שנא' לא ילבס גבר שולת
אשה ליפגא דמשום שנא' משמב דלא חיטור תורה קאמר לא חיטור דרבנן
וחתי' כרבנן דפליגי עליה דרשב"ג דלמירי בתם' נזיר דלא ילבס גבר
שולת אשה כפשוטו כבגדים המיוחדים לבשים ולא כשום זיון אחר חבל ר'
אכ"ל אחר התם שכל זיון הוסיג אשה חוסר הכתו' וככלל' לאו זה ודבריו
שלא פגא בכלי זיון למלחמה כדחיתא התם ובס' המלו' פסקו הלכ' כרשב"ג
שמשנתו קב ונקי . וחוקקים חרנים כן לא יח' מיקון זיון דגבר על חתמא
ולא יתקן גבר בתקוני' חתמא . והא דלמירין התם פיעברת שער מדברי
וספרים כרבנן חתו' ודלא כר' ה' . ואפשר דהא דהבא חסור מן התורה
קאמר ולא דק בלישניה וחתי' כרשב"ג . וכבר הארכתי בה הרבה במקומה
במס' נזיר וגם בכאן במהדורה קמא בס' ז' : הני הנא קמיה דרב
חשדא אחד המקיף וח' הניקולק פירושא בפירושו' וכן פי' הרב ר' אברהם
אב"ד ז"ל משום דכתיב בלשון רבים לא תקיפו את פאת ראשיכם ואפי'
דלמירין דלמירין דלמירין דלמירין דלמירין דלמירין דלמירין דלמירין
ולא משחית את פאת זקניך . ונפיק' יס לפרס דוקא לענין הקפה חיוב
הניקף במקיף חבל בהשחטת זקן חין הגשח' לוקה . חבל מנינו כחוספת'
דקתי' חיי' דינא גבי פשיטא ושרי' זקור' . וי"ל דלכתר דשני קרא ובתב
אל תקיפו כל רבים לחייב גם את המקיף דר' ליק' השחטה מהקפה בתיק'
ויליק' קרחה מהשחטה בתיק' דכתי' ככהני' לא יקרו ולא יגלחו ושריטה
מקרחה בתיק' דלא תתגודדו ולא תשימו קרחה חבל ליכא לזיוני' דדיינינן
בקרחה ושריטה מדכתיב לרבים דשתי' התם דכל הפרשה כולה כל רבי'
אלף ודלי' כדאמרן . ועוד פי' הרב ר' אב"ד ז"ל דטעמא דניקף נפקא
לן מדכתי' לא תקיפו דמשמע לא תניחו הניקף . וכן לא תשחית לא תניחו
לשחי' ולפי' זה קרחה מהשחטה בתיק' דכתי' ככהני' לא יקרו ולא יגלחו ושריטה
ומתסכר' דלגבי הקפה נריכין חו' לנרף שני הפירושו' דלמיר לא תקיפו
כל רבים לחייב גם הניקף ומשמעותו משום דדרשינן לא תקיפו כשהיכם
לא תקיפו מתם ולא תניחו הניקף וכדפרישי' במהדורא קמא : א"ל רב
חשדא מתן דלכיל' חתירי כרבי' ליק' . יס פי' ר"מ ז"ל דחף ר"ה מודה
סהניקף עובר בלאו וכדכתי' לא תקיפו וכדליתא בתוספתא ולא קשיא ליה
אלף בחיי' דקתי' שגם הניקף לוקה והיינו דניקף בלישניה מתן דלכיל'
חתירי כרבי' ליק' . והיינו נמי דקאמר דל' מני ר' יאודה היא דלמיר
לאו שאין בו מעשה לוקין עליה דלמיר' לא קשיא לן אלף מלקו' משום דלי'
בזה מעשה והיינו דלמיר רב ח' כמסיי' ודברי הכל וכיון דמסיי' הא
עבי' מעשה חבל לנפול' ללאו בלא מלקו' אפי' בלא מסיי' נמי עובר בלאו וכן
בראה עיקר . והא דלמיר מתן דלכיל' חתירי כרבי' ליק' ה"ו ובי' מפני
שהו' נכנה כמעשה זו והא לוקה בלא שום מעשה ח"כ מי שאוכל ביי' עיר
פירו' שליטת חתירי' בלכותו יום יח' לוקה לפי שכתבה ח"כ דל' עיר
מעשה וגומת בעלמא נקט למודא ללזמי' פירכא דפרך ממלקו' דהא
ודאי התם אפי' לאו נמי ליכא דהא לא עבר ולא כלום מה פשוט ;
במסיי' ודברי הכל . פרס"ם ז"ל שמונ' לו השערו וליכא דקשיא ליה
דלמירין כמס' י"ט לענין מיכאל כותי' לישאל ב"ט וישאל עמי' ופתח
דמסיי' אין בו חמס ולא קשיא שאין כל המסייעין סוין דמסיי' דת' אין
בו חמס שדרך העין למתקן ומפת' קלת' חבל הכא סיוע גדול הוא כשתמין
לו ענמו כשערו וכ"ס לפי' ר' מאיר ז"ל שכתבו לעיל דבלאו מסיי' יש בו
לזו ולא בעינן סיוע חלל כדו' סיהא בו מעשה לקות עליו דמעשה כל
דהוא סגי' להא כדלמירין בעלמא עקימת סיו' או עקימ' קוניה הוי מעשה
וכן פי' הוא ז"ל : ת"ר פאת זקני סוף זקני וחזו סוף זקני שכולת'
זקני . הפירוש הנכון דמפרס' והדר מפרס' כי הכתוב קורא פאת זקני לטוף
זקני מקום שמתחברים הפנים והזקן עם הראש בין מיידין בין משתל'
וסוף זקן ויהי בו כמין שיטה שדומה לשכולת' ורואי' שלא נלגחו בתער
ולגביחו כמו שמתמין כשהה פאה של שכלים . ורש"י ז"ל פי' גס כן כי
כל פאה ופאה נקראת שכולת' וממני שכלים הכולט' סס' או מפני שיש סס'
קנת בליטת' כס' . חבל ר"ח ז"ל ואחרים עמו פירשו כי המונטין' בלבד
קורא שכולת' זקן והוא מפרס' פאת זקני הוא סוף זקני והוא גס כן שכולת'
הזקן כמנוטין' סוף הוא פאת הזקן : וליענין גדול המקיף את
הקטן פלוגתא דרב הונא ורב אבהו דר' אבהו כר' אבהו בתם' נזיר דרב הונא מחייב
למקיף ח"כ' דניקף סוף ורב אבהו דר' אבהו כר' אבהו דר' אבהו דניקף
לא מחייב מקיף כמי' לא מוחר' וכדאמר ליה התם לרב הונא וידרך מתן
מנלח

ע"ב וכמה

שיעור קרחה . פי' לחייב מלקו' דלזיו' לאישורא
אפי' שער' ח' חסור וכדלמירין בירושלמי דב הוב'
מפקד לחבריו פקדון כשיבון כדקיימו' על מיתה דלא ליתלשו' כשעריהו'
דלא לזיו' לזיו' קרחה שנא' כי עש קדוש אתה אחד אנשים וא' נשים ע"כ .
ומדקאמר דלא ליתן לזיו' קרחה משמע דלפי' על תלישה כל דהוא הוא
דלמיר דפקדון ומיהו משמע ליפגא דלא מפקד' אלף לתלשן חבל לאחוז כס'
בלא תלישה כמו שגורגין היום לא מפקד' . ואע"כ ראו' לנעור בזה אפי'
שלא יבואו לזיו' קרחה לפי מה שפקדו בני אדם בקרחה . והדבר ידוע שכל
זה חסור אפי' ככאבו אפי' ברבו ולא כמו שכתבו ואין ראו' לומר בזה מוטב
שהיו שונגין סבן ושנין בכל יום ומידין הם . ועוד דלפי' למ"ד התם
דחיי' בדאורייתא חמרי' הנח להם לישראל ה"מ באיסור עשה כחוס' דיום
הכפורים חבל לא באיסור לאו וכדכתיבנא בדוכתי' בס' ז' : כרי' שריאה
מראשו . יש שפרשו לחומר' כל שריא' קרחה בראשו ואפי' בעיון דק
שלנו איכא דמפי' בגרים ומעיל בערס' וסימנך בהרת כגרי' ומחי' כבעד'
ונראה פירושה שהי' הוא דכי היכי שבנגע' בה' שהיא בגרים קודמת
למחיה שהיא בערס' . ור"ת הלוי ז"ל פי' כי לפי שהמחיה ס' טומא' לכהר'
למלא את הגרים ולהטוילא מן המחנה כך בזה כאן שיעור העדס' והטוילא
את הגרים תכ"ה וגם הוא נכון . ויש שפרי' שגורסין איכא דמפי' שתי
שער' ומעיל בערס' ולפי גרסא זו יהיה הס' כנגעים שאין לנו כאן שיעור'
לא שיעור האמו' כנגע' שהם בגרים בבהר' וכעדס' במחי' חבל אין לנו כאן
שיעור שתי שער' . וא"ת אכתי' מנלך דמפקדון שתי שער' דילמ' מפק' כרי'
שיראה מראשו יש לומר דהיא לא בעינן עיה סימנא דאין לא חתינן לאשפוקי
לא הדומה לגרים ועדסה ששיעור' קלוב בכל אדם והיינו שתי שער' דלא
שיראה מראשו אין לנו שיעור קלוב בכל אדם : וליענין שתי שער' פסק

חרשי מכות להריטב"א ז"ר פרק הלוקין

נב

הגלח לכו ומיהו הלכתא כרב הונא וסוגין כוותיה כב"מ בע"ק כדכתיב
הסם כס"ד . ובראה גם כן דלרב גולא דהלכתא כותיה אסור לגדול שיהא
ניקף על ידי כותי דמע"ג דמקף לא מוזהר ניקף מוזהר והכי מוכ' בהדיא
סוגיא דכ"מ כדכתיבנא הסם : ת"ר ושרט וכו' אסקר ר' יוסי שריטה
וגרדיה אחת היא . פי' ששתיקין בין ביד בין בכלי וכיון דגבי גרדיה
כתיב למת ה"ה לשריטה וז' יתר נכפס דכתי' שריטה לחייב על כל נפש
ומדלא יתיב תלמודא שריטה לשריטה ש"מ שהיא בכל שהיא ומיהו דוקא
שריטה אסורה אבל הלכות בידו על ראשו אין אסור כלל והיינו דאמרינן
על ר' עקיבא שבי' מכה בידו על ראשו עד שדמו מגיע לארץ על ר' אישור
רבו מטעמה דאמרין אין אסור לא שריטה ביד או בכלי ואין אסור לריבין
למה שכתבו כחוס' דהתם על תורה ומלות הוא דקא עבד' ורחמנא אחר
גמל וזוהי דקא ביד הדבר ברוב בעגמו . וכן כתב רבינו הרמב"ן ז"ל כס'
תורת האדם : אמר שמואל המשרט בכלי חייב . פי' אפילו בכלי
וכ"ס ביד דוראי סתם שריטה ביד משמע וקמ"ל שריטה וגרדיה אחת היא
והך המשרט בכלי חייב משום שריטה ומשום גרדיה :

רפבא עיא מתובי
שריטה וגרדיה אחת היא . פי' ששתיקין
בשריט' דוקא ועל מת דוק לא ששריט'
ביד דוקא וגרדיה בכלי דוקא קשיא דשמואל לר"ה קאמר ופרקינן דשמואל
דאמר כר' יוסי ומשום דלא אמר לה' ר' יוסי כהדיא אלא דייקוין הכי
מתנייהו כדלעיל עבדא שמואל מיתרא ולא אמר הלכה כר' יוסי :

אלא אומא על ע"א ביד פטור בכלי חייב . פי' מן הסתם דעל הרוב אין
דרך עבודתה אלא פכלי כדכתי' ויתגדדו כחשפטם אבל כל דידעין ודמי
שדרכה ביד אף ביד חייב כדנפקא לן ב"פ דמיתות מתיבא יעבדו ואפילו
פטור עמלו לפטור חורק אכן למתקולים מחייב מהם : כחוי רב
שטת בין פירקי רישא . פי' והם בתקום חיבור הראש עם הפנים שהראש
שתי מחיבות מקום השער החיבה אחת ומקום הפנים והזקן חייב אחרת
ומתחברת בלד האזן תלפניו וז' ע"ס ו מקום שהלועזים קורין סיכבל"א
והיא נקראת נדע"א כי שם סוף הראש מקום חבור הפרקים וכן אמרו
במוספתא וחייב על הראש שמים אחת בראש הגדע"א ומכאן ואחת בראש
הגדע"א מכאן ולשון הכתוב שאתר לא תקיפו פאת ראשכם הוא מה שאתר
לעיל כדכתיבא שמשוה נדע"א לחורו אונגיו ולפדחתו לפי שהשערות הם
בגדע"א בולטות כלפי הפנים למהט' ממקום למיתת השער בראש לפניו
במחנה ולאחריו באונגיו וכשאתרם מגלח שערות של פאה זו עד שהיא מגלח
כל היובל חוץ מן התקום למיתת השער שבמחנה ואחוריו אונגיו ויהיה הכל
סוה ויראה מקום הגדע"א עם אחוריו האזן ועם הפדחת שהוא התכף הכל
חלק וישאר הראש בעיגול מוקף ועומ' כבול"אר . והשערות שם באותו
הפרק הם מה שיש בגופו של פרק זה כי היורדים למהט' בחמיבת הפנים
אינם תכלל עם פאה לא מנחת הראש שש"י אינם בראש ולא מנחת הזקן
שאינם תכלל שערות פאות הזקן כלל . וכתיב הרמב"ם ז"ל פאה זו שמתי'
בגדע"א לא נתנו בה הכמים שיצרו ושמענו מוקיננו שאין מניחין שם פחו'
מארבעים שער' ע"ב . וק"ל במס' נזיר דהקפת גרסת הספרים ברוב
המסני' וחיי' על הזקן שמים מכאן ושמים מכאן . ואחת מלמטה . וכתיב
רבינו מאיר הלוי ז"ל דהא דלא קמי' וחיי' על הזקן חמש כדקמי' וחייב
על הראש שמים משום דבהקפת הראש יכול להקיף שתיקת בבת אחת בשתי
ידיו ויחיי' שמים הזקן וכן קמי' יכול להשחית משפת בבת אחת ואפילו
בשתי ידיו שאפילו היה יכול לתמן שתי ידיו כאחת ונגלח כח' שמים מכאן
ושמים מכאן החמישי' שהיא למהט' הראש בשורה שמים לא היה יכול לגלח
עמקן וקשה הוא לעשות מער עקום שיכול את זקנו כולו שיגלח כל הפאו'
כאחת ומילתא דלא שכיחא היא וזי משום דסך אנבעותיו נשא כדאמרינן
גבי קרחה גלוח בעינן וכשא' לאו גלוח הוא בין לר' אישור בין לרבנן . והא
דקמי' ר' אישור אומר אם נטבן כאחת אינו חייב לא אחת לאו בבת אחת
המש קאמר לא שלא הפס' ביניהם וסבר ר"א דכוליה חד מעשה הוא כיון
שלא הפס' ביניהם וליפידן אפילו תדעו על כל אחת ואח' אינו חיי' לא
אחת דחד לאו הוא אי' גמי מתי כאחת בבת אחת ובהתראה אחת ובגון
שעבר שער עקום אבל ת"ק לא מיידי במילת' דלא שכיחא והיינו דלא קמי'
חמש . פי' ת"ר דבריו ז"ל . ומיהו יש משני' שגורסין וחיי' על הראש
חמש . והא דתנן ואחת מלמטה הסכימו כל המפרשים ז"ל שאז במקום
הזקן שנקרא בלע"ז מונטון . ועל הזקן שמים מכאן ושמים מכאן אמרו
בגמרא מחוי רב שסת בין פירקא דיקנא ונחלקו המפרשים ז"ל בהם . כי
הר"ם ז"ל כתב שהם לחי העליון ולחי התחתון מיימין ולחי העליון ולחי
התחתון משמאל ולפי דבריו ז"ל אין היתר התע' אלא בשפה העליון או למת'
בגרון חוץ לעלם כנג' תרדן הסימנים בלב' או כגד הסימנים הסמוכים
לחיטט . ור"ח ז"ל כתב א' בתקום חבור הלחי והלועזים ואח' בסוף השפה
מיימין הרי שמים וכן מהשאל ולא תברדו לנו דבריו יפה . וי"א כי הפאו'
הם בחבור הלחי העליון תלפנו מתח' האזן כשמתחבר עם הלחי התחתון
וזו פאה א' וסופו למעלה מן האזן כשמתחבר עם הגדע"א והוא עקום קלת
וסם בסופו כמין שיה' ונקרא' שבלות הזקן . ועכשיו הפאו' הם כי פירקי
דיקנא כמו שאמרו בגמ' וקרינ' ליה דברי רש"י ז"ל שכתב שמים מכל לך

הרושי מכות להריטב"א וז' פרק הלוקין

נג

הבערה לא לחייב . כן גורם במקלט נוסחאות ופירושה ברור דבין
 הלוקין הלוק מלכות ב"ט חין לנו להתחייב ב"ט משום הבערה כיון
 דחייב משום ד"ט וז"ל דיכול לומר דלא לחייב על כפול ר"ט כיון
 דחייב הבערה קדמה לה אלא משום דלחייב הבערה בתרומת נקט
 הכי . ויש ספרים שמוסיפין פירושא ואם איתא הבערה לא לחייב
 דהא חוץ ליה לזכריה ולשון מיותר הוא דכיון דקושיאן הכא משום דאין
 הלוק מלכות ב"ט אפילו לא חוץ כלל ונית ליה שום מתוך אית לן
 למיפטריה הכא וזוילי באשנת לישן בעלמא נקטיה תלמודא הכא אב
 דנקט הכי בע"א חלו ערבין (ד"י) דפריך מינה למ"ד דאפילו ב"ש אית
 ליה מתוך ופרכין מינה דא"כ הבערה לא לחייב דהא חוץ ליה קלת
 מכפשי ואית בה מתוך וטובא חיובא בתלמודא . ורבינו תמי' הלוי ז"ל פ'
 דה"ק הבערה לא לחייב דהא חוץ ליה לזכריה וחי בעית לחייב משום
 דחי חוץ ליה וחסרת ליה שלל לגורד חייבתי' משום מבשל ואין הלוקין
 מלכות ב"ט ט"ע"כ : ארא הכ"ע בשבטו בעני אשרה . וז"ל
 ולחייביה תנא בגיד הכפה של נבלה וילקי עש . וי"כ דלא פרכין הכי
 למרבי בלאוין אלא על משכתינו דקתי' יש חורם תלם . וכל דתי' יש בעי
 לרבוני לאוין כפרושי' לעיל אבל בהא דלא קתי' יש ליה לן למיפריך
 דלא כפי תנא למתי' לא דבר ט"ס בו חידוש . ובגין של נבלה מאן חידוש
 איכא למתי' שלקה משום אוכל נבלה חי משום דיש גירדין כמות טעם
 סריחא ליה חא שמועין חא בכבר וחלב וחינו דלא פרכין לקמן דלית
 ליה במכרבי בעני אשרה דלית חוץ ליה חוץ לאוין ואע"ג דפרכין כשמוך
 וילקי נמי משום ולא כפי' חובעיה תם כיון דלוקמינא בעני אשרה
 אית ליה למינתי' כל לאוין דלית ביה אבל חי לא כפי' למתי' עני אשרה
 אלא עני הקדש לא פרכין ליה דליתני עני אשרה לרבות בלאוין וזה
 ברור :

הפבבע"א ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש
 לא תעשון כן לה' אלהיכם .
 וז"ל וליחא נמי דילקי נמי משום ודון מעילה דלא ישאו עליו חטא .
 ורבינו תמי' הלוי ז"ל פריך דכיון דאסורי הנאה הוא ולא מתי' לאיתגבוי
 מנייה בדיקרא לית ביה משום מעילה . ואע"ג דבל קדש איסור הנאה
 הוא מכל מקום לא חייבו הכתוב משום מעילה אלא דבר מאיסור הקדש
 חי ליה לאיתגבוי מנייה והלכון דחי משום מעילה בעי לאיתגבויי שניה
 פירוט ויחא ליה לאוקומי אפילו בלא איתגבוי מעינים אלו כשאר פירוט
 כיון דאשכח ליה וקמינה תנא סתם וכן פ"ר ז"ל . ופרכין אמתי'
 דקתי' יש חורם וכו' וליחשוב נמי אורע כנחל איתן ואזהרתיה מהכא
 אשר לא יעבד בו ולא יזרע פי' דהואו ללאו איתא וכדאיתא בתם סוטה .
 וא"ת והלא נחל איתן חין רחוי לזרעו ועבודה וכדמפרשין נחל ביר .
 וז"ל דאיכא דהוי ביר השתא יש לו תיקון על ידי טורח עבודה ואשריה
 רחמנא . וכן נראה מדברי הרמב"ן ז"ל בהלכות רולח ע"ש :

והיחשוב נמי הקולן בהרמו . פי' ובגון שקולטו כמחרישה בשעת
 החרישה : וליחשוב נמי המויח את החשן והמסיר כדי ארון .
 פי' ומשכנת לה בהריס זו כגון שחסיר כדי ארון לחרוש בהם . וכל שעה
 שחורש בהם ואינו מתורין לארון עובר משום לא יסורו ומתנו ואפילו אינו
 נהנה בשאר פירוט . ונויח את החשן משכנת לה אליבא דאמרלו חסוב
 נמי בלחים שהוא לבוש ובגון שהיה לובש את החשן וחורש בו וכל שעה
 עובר משום לא יזח ככ"ל . וחגב אורחין שמעינו משמעינו דלא יזח
 החשן ולא יסורו לשון לאו ואשריה הם . וכל לשון נתינת טעם כלכ' כמו
 שכתב הרמב"ן ז"ל בספר המדות שלו : וליחשוב נמי שנועה שלא
 אחרים ב"ט . ופירשנא כשנשבע ככולל וכדמשמע ואולי דמגו דחייל
 אהיירא חייל נמי איסורא דחלו בקרט לא חיילא עליה שנועה ניטוי
 ואפ"ג דאיכא משום שנועה שוא מ"מ בשעת חרישה אינו עובר בלאו
 שנועה ואכן לאוין דחחו ליה בשעת חרישה מינן וזה ברור . ולמחן
 דסגור מרבנן ז"ל דגדריה חלין על האיסורין לקיימם כדון הוא דמני
 לאוקומא כפוטו בסדר שאמר קונס עלי כלי חרישה לחרוש בהם כיום
 טוב אלא דניחא ליה לאוקומה כשנשבע וככולל ומיניה איכא מחן דסגור
 דאין גדרים חלין על דבר מלוה לקיים ולהאיא סברא לא מתי' לאוקומה
 כגודר . וכבר איתני בענין הוא בהם גדרים בס"ד : מוירי דליתיה
 בשאילס לא קתי' . פי' לפי שחכם עוקר את הגדר מעיקרו ומחל שאין
 כחן לאו כלל . ופרכין וירי הקדש דליתיה בשאילס . פי' דקי"ל ככ"ס
 דלמירי יש סלא בקדש וקס"ד השתא שגור וחמור מוקדשין דקתי' קדשי
 דל' היתת הן ובדון הוא דמני לתרוני בהקדש שבח לוי גזר . שאין עליו
 סלא דלית' בהם ערבין לא דניחא ליה לתרוני בהם בכבוד : בגזיר שמאין
 פי' שהיה ע"י מלאך ואין לו שאלה אבל במדרשו כגור מן הבטן כשמשון
 הא אשכח בשאילס ע"י האב התקדשו ואפילו חס האב מ"מ חוץ שמתא
 בשאילס הוי . ופרכין כור שמאין בר חיתווי' לאחריו הוא . פי' פירושוין
 דכלשון איתנה פריך כלומר ח' מוזהר על טוואלת תמים . ורבינו תמי' הלוי
 הלוי ז"ל פי' מיר שנושא בר חיתווי' למיתת הוא פי' יכול הוא ליטמא

ע"ב מאי טעמא דר' יהודה דכתב מזה המכות האלה
 בידך כלומר בין וירודך מקום חבורן
 בכתף . וז"ל ומשום רעושה אחת הי"ח אחר מכות לשון רבים . יש
 מחריש דכיון שהס"ד רעושות מכות קרי' להו או בני משום מלקין טובא
 שהו מלקין אותו ויש בכל מלקות אחת בין דתיו הוו לכו מכות טובא :
 דהו דאמרוכו לימא חא דאמרוכו למחר ולימא אחרא . פי' מתניין :
 בדסדר אמרוכו ביומיה הלכך חי לאו שכבר לקק קלת ובלקא חמתת אומר
 ראשון הולכין אחר אומ' שני שהראשון אומ' בטעות היה שדרי' לא נשמנו
 זה

הפבבע"א ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש
 לא תעשון כן לה' אלהיכם .
 וז"ל וליחא נמי דילקי נמי משום ודון מעילה דלא ישאו עליו חטא .
 ורבינו תמי' הלוי ז"ל פריך דכיון דאסורי הנאה הוא ולא מתי' לאיתגבוי
 מנייה בדיקרא לית ביה משום מעילה . ואע"ג דבל קדש איסור הנאה
 הוא מכל מקום לא חייבו הכתוב משום מעילה אלא דבר מאיסור הקדש
 חי ליה לאיתגבוי מנייה והלכון דחי משום מעילה בעי לאיתגבויי שניה
 פירוט ויחא ליה לאוקומי אפילו בלא איתגבוי מעינים אלו כשאר פירוט
 כיון דאשכח ליה וקמינה תנא סתם וכן פ"ר ז"ל . ופרכין אמתי'
 דקתי' יש חורם וכו' וליחשוב נמי אורע כנחל איתן ואזהרתיה מהכא
 אשר לא יעבד בו ולא יזרע פי' דהואו ללאו איתא וכדאיתא בתם סוטה .
 וא"ת והלא נחל איתן חין רחוי לזרעו ועבודה וכדמפרשין נחל ביר .
 וז"ל דאיכא דהוי ביר השתא יש לו תיקון על ידי טורח עבודה ואשריה
 רחמנא . וכן נראה מדברי הרמב"ן ז"ל בהלכות רולח ע"ש :

והיחשוב נמי הקולן בהרמו . פי' ובגון שקולטו כמחרישה בשעת
 החרישה : וליחשוב נמי המויח את החשן והמסיר כדי ארון .
 פי' ומשכנת לה בהריס זו כגון שחסיר כדי ארון לחרוש בהם . וכל שעה
 שחורש בהם ואינו מתורין לארון עובר משום לא יסורו ומתנו ואפילו אינו
 נהנה בשאר פירוט . ונויח את החשן משכנת לה אליבא דאמרלו חסוב
 נמי בלחים שהוא לבוש ובגון שהיה לובש את החשן וחורש בו וכל שעה
 עובר משום לא יזח ככ"ל . וחגב אורחין שמעינו משמעינו דלא יזח
 החשן ולא יסורו לשון לאו ואשריה הם . וכל לשון נתינת טעם כלכ' כמו
 שכתב הרמב"ן ז"ל בספר המדות שלו : וליחשוב נמי שנועה שלא
 אחרים ב"ט . ופירשנא כשנשבע ככולל וכדמשמע ואולי דמגו דחייל
 אהיירא חייל נמי איסורא דחלו בקרט לא חיילא עליה שנועה ניטוי
 ואפ"ג דאיכא משום שנועה שוא מ"מ בשעת חרישה אינו עובר בלאו
 שנועה ואכן לאוין דחחו ליה בשעת חרישה מינן וזה ברור . ולמחן
 דסגור מרבנן ז"ל דגדריה חלין על האיסורין לקיימם כדון הוא דמני
 לאוקומא כפוטו בסדר שאמר קונס עלי כלי חרישה לחרוש בהם כיום
 טוב אלא דניחא ליה לאוקומה כשנשבע וככולל ומיניה איכא מחן דסגור
 דאין גדרים חלין על דבר מלוה לקיים ולהאיא סברא לא מתי' לאוקומה
 כגודר . וכבר איתני בענין הוא בהם גדרים בס"ד : מוירי דליתיה
 בשאילס לא קתי' . פי' לפי שחכם עוקר את הגדר מעיקרו ומחל שאין
 כחן לאו כלל . ופרכין וירי הקדש דליתיה בשאילס . פי' דקי"ל ככ"ס
 דלמירי יש סלא בקדש וקס"ד השתא שגור וחמור מוקדשין דקתי' קדשי
 דל' היתת הן ובדון הוא דמני לתרוני בהקדש שבח לוי גזר . שאין עליו
 סלא דלית' בהם ערבין לא דניחא ליה לתרוני בהם בכבוד : בגזיר שמאין
 פי' שהיה ע"י מלאך ואין לו שאלה אבל במדרשו כגור מן הבטן כשמשון
 הא אשכח בשאילס ע"י האב התקדשו ואפילו חס האב מ"מ חוץ שמתא
 בשאילס הוי . ופרכין כור שמאין בר חיתווי' לאחריו הוא . פי' פירושוין
 דכלשון איתנה פריך כלומר ח' מוזהר על טוואלת תמים . ורבינו תמי' הלוי
 הלוי ז"ל פי' מיר שנושא בר חיתווי' למיתת הוא פי' יכול הוא ליטמא

הרושי מכות להריטבא זל פרק הרקון

זה גופו בנתיים ביום אחד לא חביונות לבחישות ולא מכחישו לכריאות .
ברייתא דלמדוהו נחמד וליומי אחריו דלמסר סוככס גופו של זה בין
ואמר ראשו לאומד שני ואומד ראשו לא היה בטעות הלכך אע"פ שכל
לקה כלל חלואו אוח' פטור דמן שמיא הוא דחטו עליה ודמי לר"ן מב"ד
שהוא פטור וסיפא דברייתא דקתני בה לוקה בחומרה ליומיה דומיא
דמתא פין ונקט דביתא דלפילו מפטור לחיוב דוקא לוקה הא לא לקה
חורין ואומדין אוח' : עבר עבירה שיש בה שני לחיין . פי' בגין
כלאים בכרם או חורם כסור ובחמור מוקדמים ודכוותיהו ומפני שהיה
העבירה אחת אומדוהו אוח' אחד לשתיים בפחות משנתיים לפי שלא היה
יכול לקבלם לוקה אוח' זה לבדו ופטור ואע"פ שחלואו סהיה יכול לקבל
שתיים ואם לאו שלא אומדוהו אלא לרביעיים או פחות מרביעיים וקשה
ומתרפא וחורר ולוקה . ופרכין והתניא אין אומדין אוח' אומד ח' שני
לאחין . ח' ר' שמת לא קשיא הא דאומדוהו לרביעיים וחד הא דאומדוהו
לרביעיים ומרי . פי' דמת יתיין בשאומדוהו לרביעיים ומרין שיש בו שלש
רעויות יותר ממלקות אחת והם ראויין לעמו' כמקום חלקות שניה שהרי
הן דרויות להסתלב . וברייתא דאומדוהו לרביעיים ומדל' דליכא יותר
על חלקות אחת אלא שתי רעויות שאין ראוי' להשתלב ובחמור דלימנהו
דמו ובחמור שאין כאן אלא אוח' של חנקו אחת ולכך אין גרון אלא בחמור
א' בלבד ולכך נריך אומד שני כשיתרפא : א"ר שמת מנין ליבנה
שכפלה לפני מוכה שאין חוסמין אוח' כלומר שאין דוחין לדבריה
כשאינה רובה להתייבב לו ונקט לישנא דקרא דליק מינה . ודעת
המפרשים ז"ל שכופין את היבם לחי' בדרך שכופין נגדו כחשה דעלמא
כדעתו אלו שכופין אוח' לכוניא מוכה שאין וכו' ומוכה שאין לאו דוקא
ואין כופין לחי' לעולם . ואפילו למ"ד מנות חליטה קודמת היא למנה
אינטרד הכה קרא ביבם תמוס דביבם תלי דחמור ודלמא היה אמינא
שיקיים מנות יבום ואח"כ כנוף אוח' להגויא קת"ל דלא ולא תלה דחמור
בדריה אלא כשראוי לקיימה לגמרי ומיהו דוקא כמוכה שאין וחביריו
אכל ביבם שאין בו מוח בגופו אע"פ שיש שם אמתלאות חוסמין אוח'ה
ואין כופין לחי' לעולם . ואפילו למ"ד מנות חליטה קודמת היא למנה
ושאין כופין עליה חגרת מרד ואין ליבם התוכה לייב אכל לכוף ולחלון
אין כופין לעולם אלא בעוכה שאין וחביריו אלא אם אפשר להטעו מטעין
דחליטה מוטעת כשרה והכי אמרינן במס' יבמות על משנת בכורות
שהכאה גמט אחר רב ואין כופין ועיקר הפי' שם דלפילו אסיפא דחורו
ואמרינן למס' חליטה קודמת אחר רב ואין כופין לחלון וכדכרינא הכה
בס"ד . וזו דעת הוב רבתינו שכתוס' ז"ל ודעת רבינו הרמב"ן ז"ל
ודעת רבותי הרמ"ה והרשב"א ז"ל ושלא כדעת הרמב"ם ז"ל שכן לכוף
ולחלון בחומר תאים עלי בין כזו ובין באשה דעלמא אלא דעפסידות
כתובה ואין כופינן מודים לו באחת מהם וכדפריש' בס' אע"פ בשמעתא
דמורדת בס"ד . ואף לשיטה זו שני' רבתינו ז"ל שכופין לח' ון במותה
שאין וחביריו קשיא לי מהא דאמרין בפרק מנות חליטה (דף קי) חליטה
מוטעת כשרה גמט מוטעת פסול חליטה מוטעת פסולה גמט מוטעת כשר
וא על כרחין דגמט מוטעת כשר היינו באותן שכופין להגויא . וא"כ
דכוותיה חליטה מוטעת פסולה אפילו באותן שכופין בעלמא להגויא וטעמא
תמוס דריבוס ביבם תליא רחמנא אם לא יחמין האיש וגו' לכך היה נראה
לי דלפילו כמוכה שאין לא קאמר אלא שאין חוסמין אוח'ה ואין נוקפין
ליבם לכוף אוח'ה להתייבב לו ולדון אוח'ה במורדת אכל לכוף אוח'ה לחלון
אין כופין לעולם אלא מטעין ולפי השיטה הראשונה לרובין אנו למרן
דהתם לאו בחד גוונא נקט גמט מוטעת פסול חליטה מוטעת אלא לפי שאמר
דחליטה מוטעת כשרה וגמט מוטעת פסול נקט איפכא דידיה בכמה
דיתנין דחליטה מוטעת פסולה וגמט מוטעת כשר שחם הוא שלא כדון
אפילו בחליטה פסול ואם הוא כדון אפילו גמט כשר וזה דוחק אלא
שאין לנו אלא דברי רבתינו ז"ל : ולענין פסק הלכה במנות יבום
ובחמור חליטה איזה מהם קודמת מחלוקת גדולה היא בין הפוסקים ז"ל
הראשונים פסקו שחנות יבום קודמת וכן הסכים הרמב"ן ז"ל ובתוס' וז"ל
פסקו דמנות חליטה קודמת וכפרק חף על פי הארמתי כשיעמא דשמאי
בתרי מהדורי :

ע"כ מתניתין

בגורתה הפירוש' ובמהדורא קמא הארמתי
בה הרכה אכל אכתי' כאן בקוגר הפי' המוכרע בו יותר והכי פירושו בוי'
מלקין אותו וכו' כופת שתי ידיו על העמוד כלומר שליח ב"ד כופת שתי
ידיו של לוקה ב"ד על העמוד המוכן לכך נעון בקרקע ומטה קלת
וגבה כתי' אוח' והלוקה כפות הוא ומטה על אוח' עמוד כהרס הנסמך
על בריה דלת ותולה ידיו למטה וכופתין לו ידיו בגדי העמוד המוכן לכך
וחון הכנסת כלומר שחם הכנסת שהיה שליח ב"ד להלקות אוח' בגדיו
של גרון כשפת בגדיו מתעלה מקום כניסת הראש בחזקה אם נקדשו
שלא כמקום תפירה נקדשו ואם נקדשו כמקום תפירה נקדשו כדמיו
הוא כמקום תפירה כדמיו גבי בני אהרן ובגדיהם לא תפרומו דש"מ

ברבן :
דף כג ע"א גמרא
כונן שהמכה מרובה מאריך . פי' מאריך
הקורא כעשימות קריאתו ובזמן שהיא
מועטת מקרב בקריאתו כגון שאומדוהו בפחו' מעשרים : א"כ מה
ת"ל מכה רבה לימד על הראשונות שהן מכה רבה כפירושו שיש
להלקותו ע"כ וה"ק שן יוסף להכותו על אנה שהן מכה רבה ועגומה .
ואינו נכון חמא דא' אין לשון מכה רבה דאמרין אוח' אלא כלשון מכה
רבה דאמרין מעיקרא כדתינא אין לי אלא מכה רבה דבעינן לומר
רבה בחינן ותו לא דהא נרבנן אין לו להלקות בכח כל כך . לכך פירשו
דקרא טעמא דלא יוסף קא ייבב כלומר די לו בהה שאומדוהו ומכה
רבה הם ולא יוסף להכותו עליהם ולמדנו דמלקות ארבעים מכה רבה
ולכך נריך אומד : קלח בין שנתקבל בראשונות בין חלואו ונות .
פי' בפירושו' ראשונה הגבה הרעויה קודם שהכהו שנתקבל לחמת
פחד והשניה שנתקבל כבודה כשהכהו אפי' בהכאה ראשונה ואינו
תחור חמא דלישנא לא חשמתה הכין ושד דלקתן אחריון בשמך קלה
קלול לאחר הכאה לכך שאלתו והכחו ונקלה ולא שקלה כבר אלא שיש
שניה חמם ומאוס דבעי לאפגוני בני נפסקה הרעויה בין הכאה ראשונה
להכאה שניה נקט רישא קלה בין ראשונה בין שניה וכן פי' ר' מאיר
הלוי ז"ל : הא דמתן ר' אומר מתקומן קווא למד וכו' עד אשר
יעשה

